

วิทยานิพนธ์

ภาวะผู้นำและการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของ
ตำบลท่าซื่น อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

**LEADERSHIP AND COMMUNITY DEVELOPMENT
WITH SUFFICIENCY ECONOMY APPROACH OF
TAMBON THAKHEUN, AMPHOE THA SALA,
CHANGWAT NAKHON SI THAMMARAT**

นางสาวสุจิตรา ม้าทอง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พ.ศ. 2550

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนสังคมศาสตร์)
ปริญญา

พัฒนสังคมศาสตร์ สาขา ภาควิชา
โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา

เรื่อง ภาวะผู้นำและการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของตำบลท่าจีน
อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

Leadership and Community Development with Sufficiency Economy Approach
of Tambon Thakheun, Amphoe Tha Sala, Changwat Nakhon Si Thammarat

นามผู้วิจัย นางสาวสุจิตรา ม้าทอง

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์รัชนิกร เศรษฐโชติ, M.S.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(ศาสตราจารย์จันทน์ อติวัฒน์สิทธิ์, Ph.D.)

ประธานสาขาวิชา

(รองศาสตราจารย์สากล สถิติวิทยานันท์, วท.ด.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์วินัย อัจจงหาญ, M.A.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ภาวะผู้นำและการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของตำบลท่าซئين
อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

Leadership and Community Development with Sufficiency Economy Approach
of Tambon Thakheun, Amphoe Tha Sala, Changwat Nakhon Si Thammarat

โดย

นางสาวสุจิตรา ม้าทอง

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนสังคมศาสตร์)

พ.ศ. 2550

สุจิตรา ม้าทอง 2550: ภาวะผู้นำและการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของ
ตำบลท่าซิ่น อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(พัฒนสังคมศาสตร์) สาขาพัฒนสังคมศาสตร์ โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์รัชนิกร เศรษฐ์, M.S. 108 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อภาวะผู้นำของ
ผู้นำชุมชนในตำบลท่าซิ่น อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) ศึกษาความคิดเห็นของ
ประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนตามโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ในตำบล
ท่าซิ่น อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช และ 3) เปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำ
ของผู้นำชุมชนและการพัฒนาชุมชนตามโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ของ
ประชาชนที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกัน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนตามแนว
เศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ซึ่งประกอบด้วย
ประชาชนที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกัน ได้แก่ ผู้นำชุมชน คณะกรรมการประเมินผลระบบ
มาตรฐานผู้นำชุมชนและประชาชนทั่วไปกลุ่มตัวอย่าง มีจำนวน 200 คน ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่าง
แบบเฉพาะเจาะจง, แบบสัดส่วนชั้นภูมิ และแบบบังเอิญ ใช้แบบสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์เป็น
เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย
ได้แก่ ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ F-test (One-Way ANOVA) และกำหนด
ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า ภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนและการพัฒนา
ชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” อยู่ใน
ระดับสูง จากการพิสูจน์สมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกันมีความคิดเห็น
เกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และประชาชน
สถานภาพทางสังคมแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนตามโครงการหมู่บ้าน
เศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

Sujittra Mathong 2007: Leadership and Community Development with Sufficiency Economy Approach of Tambon Thakheun, Amphoe Tha Sala, Changwat Nakhon Si Thammarat. Master of Arts (Development Social Sciences), Major Field: Development Social Sciences, Interdisciplinary Graduate Program. Thesis Advisor: Associate Professor Rajanikorn Setthoe, M.S. 108 pages.

The objectives of this research were 1) to study the people's opinion on the leadership of the leaders in Tambon Thakheun, Amphoe Tha Sala, Changwat Nakhon Si Thammarat, 2) to study the people's opinion on the community development with sufficiency economy approach of village "Yuyenpensuk" plan and 3) to compare opinion on the leadership of the leaders and the community development with sufficiency economy approach of village "Yuyenpensuk" plan of the people with different social statuses.

The population of the research were the people connected with sufficiency economy approach of village "Yuyenpensuk" plan. The sample consisted of 200 people who were selected by the purposive sampling, proportional-stratified random sampling and accidental sampling techniques and data were collected by questionnaire and observation. The descriptive statistics used were the percentage, the mean and the standard deviation. Hypotheses were tested through F-test at the .05 significant level.

The results revealed that the sample had a high level of opinion on the leadership of the leader and the community development with sufficiency economy approach of village "Yuyenpensuk" plan. The result of the hypothesis testing showed that the people with different social statuses had no different opinion on the leadership of the leaders while the people with different social statuses had different opinion on the community development sufficiency economy approach of village "Yuyenpensuk" plan at .05 significant level.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

____ / ____ / ____

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณพระคุณ รองศาสตราจารย์รัชนิกร เศรษฐโชติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก เป็นอย่างสูงที่กรุณาให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะและแก้ไข ข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวคนธ์ สุดสวาสดิ์ รองศาสตราจารย์อัจนริย์ จันทลักษณ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สาเกต สถิตย์วิทยานันท์ และ ดร.ไพสานต์ เพ็ชรพลาย ที่กรุณาให้คำแนะนำเพื่อความสมบูรณ์ได้เป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ คุณนิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน คุณสุมนา สุตรรัก คุณวีณา ปาละมี เจ้าหน้าที่สำนักส่งเสริมพัฒนาศักยภาพชุมชน กรรมการพัฒนาชุมชน คุณผืนแก้ว ประเทือง พัฒนาการจังหวัดนครศรีธรรมราช คุณไพฑูรย์ สังข์ทอง พัฒนาการอำเภอท่าศาลา คุณยุภัตรา จิตมณัส พัฒนาการอำเภอท่าศาลา ที่กรุณาให้ข้อมูลและคำแนะนำต่างๆ และขอขอบ พระคุณ เจ้าหน้าที่ทุกท่านของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลท่าซิ่นที่กรุณาให้ข้อมูล และขอขอบพระคุณ คุณฉลองชัย คุณก้อย พี่เปิ้ล พี่นุ๊ก เพื่อนๆ สาขาพัฒนสังคมศาสตร์ทุกท่านที่คอยให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา

ท้ายที่สุดนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อจรรยา ม้าทอง คุณแม่สมเชื้อ ม้าทอง ผู้ที่ให้ทุนทรัพย์ในการศึกษาเล่าเรียนและคอยดูแลห่วงใย และขอขอบคุณ คุณรัฐพล สิทธิธรรม ที่คอยให้คำแนะนำและให้กำลังใจเสมอมา และขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สุจิตรา ม้าทอง

กันยายน 2550

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(5)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์	5
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	8
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ	8
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	16
แนวคิดเกี่ยวกับระบบมาตรฐานงานชุมชน	17
แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง	20
การพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข”	24
แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	31
กรอบแนวคิดในการวิจัย	36
สมมุติฐานในการวิจัย	38
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	39
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	39
กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย	39
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	42
การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล	46
การวิเคราะห์ข้อมูล	46
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	47
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	48
ผลการวิจัย	48
ข้อวิจารณ์	72
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	77
สรุปผลการวิจัย	77
ข้อเสนอแนะ	82
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	86
ภาคผนวก	92
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์จากกรมพัฒนาชุมชน	93
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัย	97
ประวัติการศึกษา และการทำงาน	108

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนกลุ่มตัวอย่างของตำบลท่าจีน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช	41
2	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลทั่วไป	49
3	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับภาวะผู้นำ ของผู้นำชุมชนด้านการบริหารตนเองตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง	51
4	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับภาวะผู้นำ ของผู้นำชุมชนด้านการบริหารสังคมตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง	54
5	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับภาวะผู้นำ ของผู้นำชุมชนด้านการบริหารงานตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง	58
6	ระดับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง	64
7	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการพัฒนา ชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของ โครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง	65

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
8	ระดับการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง	68
9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพทางสังคม	69
10	เปรียบเทียบภาวะผู้นำจำแนกตามสถานภาพทางสังคม	69
11	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพทางสังคม	70
12	เปรียบเทียบการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพทางสังคม	70
13	แสดงการเปรียบเทียบการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” เป็นรายคู่ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพทางสังคม	71
14	สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน	81

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แนวประสานของทฤษฎีภาวะผู้นำทั้ง 3 กลุ่ม	10
2	ตัวแบบผู้นำตามสถานการณ์ของ Hersey และ Blanchard	15
3	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	23
4	กรอบแนวคิดในการวิจัย	37

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ผู้นำชุมชนถือว่าเป็นแกนหลักและเป็นหัวใจที่สำคัญในการบริหารการพัฒนาและมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ในกระบวนการพัฒนาในการระดมปัจจัยต่างๆ นำมาใช้ในการพัฒนาชุมชน การดำเนินการของผู้นำยังสอดคล้องกับวัฒนธรรมไทยที่คนชนบทยังเกี่ยวพันกันและกัน และยังสอดคล้องกับข้อจำกัดทางเศรษฐกิจของคนในชนบท เพราะต่างฝ่ายต่างก็มีทุนทรัพย์และเครื่องมือการทำมาหากินไม่มากนัก ผู้นำชุมชนมีคุณลักษณะหลายประการที่เกื้อกูลงาน เช่น เป็นผู้มีความรู้มากกว่าผู้อื่น เป็นผู้ที่ชาวบ้านเคารพนับถือ และทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดมักมีคนเอาแต่ทำตาม เป็นที่พึ่งพิงของบุคคลอื่นเมื่อคราวมีปัญหาหรือมีทุกข์ (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2535) เป็นผู้มีความรู้รอบรู้พร้อมด้วยบารมีที่สั่งสมมาก่อนแล้วหรือที่พัฒนาขึ้นมา กระบวนการพัฒนาที่ปราศจากผู้นำและเด็บโตได้เองคงมีแต่ในอุดมคติเท่านั้น ประเด็นอยู่ที่ว่าผู้นำเหล่านี้มีบทบาทในการสร้างกระบวนการนี้ให้เด็บโตได้อย่างไร มีวิธีการสร้างสรรค์ชุมชนตนเองให้เข้มแข็งและพึ่งตนเองได้เพียงใด ผู้นำนั้นถือว่าเป็นผู้กำความอยู่รอดขององค์กรชาวบ้าน หากผู้นำได้รับการยอมรับ มีบารมี มีความสามัคคี ปฏิบัติดี มีความสามารถ และคิดถึงส่วนรวมจริงๆ ก็จะสามารถนำพาองค์กรชาวบ้านให้ประสบผลสำเร็จและสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรชาวบ้านได้ (สมพันธ์ เตชะอธิก, 2540)

ในการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ต้องอาศัยบทบาทและความสามารถของผู้นำชุมชนเป็นสำคัญ เนื่องจากผู้นำเป็นบุคคลในพื้นที่ที่มีความใกล้ชิดและสนิทสนมกับชุมชนอย่างแนบแน่น มีความรู้และเป็นผู้นำทางความคิด เข้าใจวิถีคิดแบบชาวบ้าน รู้สภาพปัญหาของชุมชน (อนุพงษ์ วาวงศ์มูล, 2542) มีบุคลิกลักษณะส่วนตัวเป็นที่รักเคารพและไว้นือเชื่อใจของชาวบ้านมีจิตใจโอบอ้อมอารี เป็นคนมีคุณธรรมซื่อสัตย์สุจริต เอาจริงเอาจังในการทำงาน มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีทั้งภายในและภายนอกชุมชน มีความเสียสละ เน้นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว ช่วยเหลืองานสังคม เป็นตัวแทนของชาวบ้าน ในการประสานงานกับหน่วยงานราชการ เป็นที่พึ่งของชาวบ้าน เมื่อเดือดร้อน ร่วมทุกข์ร่วมสุขกับชาวบ้านในลักษณะพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

กรมพัฒนาชุมชน ได้สร้างระบบมาตรฐานงานชุมชน (มชช.) ขึ้นมาเมื่อปี พ.ศ. 2547 เพื่อเป็นระบบที่มุ่งเน้นให้ผู้นำชุมชนทุกจังหวัดใช้เป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ทำให้รู้จักตนเอง และมีการพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างมีทิศทาง ระบบมาตรฐานงานชุมชนจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับผู้นำชุมชนทุกคนทุกภูมิภาคได้นำไปเป็นแนวทางในการยึดถือ และนำไปเป็นหลักการปฏิบัติตน ซึ่งผลที่ได้รับนั้นจะทำให้ผู้นำชุมชนได้รู้เกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำของตนเองได้ เพื่อจะได้นำผลที่ได้นั้นมาปรับปรุงแก้ไขหรือผู้นำที่มีภาวะผู้นำที่อยู่ในระดับสูงอยู่แล้วจะได้สมัครเข้าระบบมาตรฐานผู้นำชุมชนต่อไป โดยเป็นที่รู้จักกันในชื่อว่า “มาตรฐานผู้นำชุมชน” ซึ่งตามระบบมาตรฐานงานชุมชนได้แบ่งเป็นการแสดงภาวะผู้นำ 3 ด้าน 15 องค์ประกอบ ซึ่งแต่ละด้านมีองค์ประกอบแตกต่างกันไปดังนี้ 1) ด้านการบริหารตนเอง ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ บุคลิกภาพ ความรู้ความสามารถ คุณธรรม/ศีลธรรม/จริยธรรมและวินัยในตนเอง 2) ด้านการบริหารสังคม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ มนุษยสัมพันธ์ ความเป็นประชาธิปไตย การประสานงานที่ดี และการเป็นที่ปรึกษาที่ดี 3) ด้านการบริหารงาน ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ การวางแผน การแก้ไขปัญหาและตัดสินใจ การบริหารงบประมาณ การเงิน บัญชี การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การควบคุมและประเมินผล การสร้างและพัฒนาทีมงาน และความรับผิดชอบต่องาน

กรมพัฒนาชุมชนยังได้มุ่งเน้นให้แต่ละจังหวัดได้ใช้แนวคิดการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ซึ่งเป็นเป็นโครงการใหม่ที่เกิดขึ้นมาเมื่อปี พ.ศ. 2549 เน้นการพัฒนาทั้งระดับครอบครัวและระดับชุมชน ให้ได้ปฏิบัติทั่วกันโดยมีกิจกรรมให้ปฏิบัติ คือ ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ ด้านการประหยัด ด้านการเรียนรู้ ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนและด้านการเอื้ออารีต่อกัน ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของแต่ละด้านได้นั้น ปัจจัยด้านผู้นำถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากในกระบวนการพัฒนาจะต้องอาศัยบทบาทและความสามารถของผู้นำเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด

นครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดหนึ่งที่ได้รับนโยบายเกี่ยวกับระบบมาตรฐานงานชุมชน และแนวคิดการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” เข้ามาใช้ในการพัฒนาศักยภาพของผู้นำและพัฒนาชุมชนแต่ละชุมชน ปัจจุบันนครศรีธรรมราชแบ่งการปกครองท้องถิ่นออกเป็น 16 อำเภอ ซึ่ง 1 ใน 16 อำเภอนั้นก็ได้รวมอำเภอท่าศาลาอยู่ด้วย

อำเภอท่าศาลานับว่าเป็นอำเภอที่มีรายได้สูงเป็นอันดับ 1 ใน 3 ของจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นศูนย์รวมของแหล่งการศึกษาที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศไทย คือ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์และ อีกทั้งมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญต่างๆ อีกมากมาย เช่น หาดสระบัว อุทยานแห่งชาติเขานัน น้ำตก สุนันทา น้ำตกกรุงนาง น้ำตกคลองปาว หัตถกรรมบ้านในถุ้ง แหล่งโบราณคดีวัดโมคลาน และ หมู่บ้านปั้นหม้อ เป็นต้น ประชาชนของอำเภอท่าศาลามีการกินอยู่ดีและได้นำโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” เข้ามาเป็นโครงการนำร่องในการพัฒนาชุมชน พัฒนาชีวิตและ ความเป็นอยู่ของประชาชนในแต่ละชุมชน ทางอำเภอท่าศาลามุ่งเน้นให้ผู้นำชุมชนแต่ละตำบลได้นำระบบมาตรฐานงานชุมชนมาใช้เป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ “มาตรฐาน ผู้นำชุมชน” ตำบลท่าจีนเป็นตำบลหนึ่งของอำเภอท่าศาลาที่ได้นำนโยบายของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” มาปรับใช้เป็นแผนในการพัฒนาชุมชนและผู้นำชุมชนของตำบลท่าจีน ได้ผ่านระบบมาตรฐานผู้นำชุมชนเป็นตำบลแรกของอำเภอท่าศาลา

เนื่องจากการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการนำนโยบายของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” และการใช้ระบบมาตรฐานงานชุมชน (มชช.) เป็นเรื่องที่ยังใหม่และยังไม่มีผู้ใดเคยทำการวิจัยในเรื่องดังกล่าวมาก่อน ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำและการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของตำบลท่าจีน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อต้องการศึกษาภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนและการพัฒนาชุมชนตามโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ในตำบลท่าจีน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้นำชุมชน และการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ของประชาชนที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกัน โดยคาดว่าจะมีประโยชน์ทั้งต่อชุมชน กรมพัฒนาชุมชน ต่อตำบลท่าจีนเอง ต่อสังคม และต่อประเทศชาติได้ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนในตำบลท่าจีน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ในตำบลท่าจีน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนของประชาชนที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกัน
4. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ของประชาชนที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้นำชุมชนในแต่ละหมู่บ้านจะได้ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำและระดับการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ของตนเอง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาแก้ไขปรับปรุงพัฒนาภาวะผู้นำของตนเองและการพัฒนาชุมชนของตนเองให้ดีขึ้นกว่าเดิม
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ ตำบลท่าซิ่น อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช และกรมพัฒนาชุมชน ได้ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนที่สมัครเข้าระบบมาตรฐานผู้นำชุมชนกับผู้นำชุมชนที่ยังไม่สมัครเข้าระบบมาตรฐานผู้นำชุมชนของแต่ละคนแต่ละตำบล เพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาระดับมาตรฐานให้กับผู้นำชุมชนที่ยังไม่สมัครเข้าระบบมาตรฐานผู้นำชุมชนแต่มีระดับภาวะผู้นำอยู่ในระดับสูงของแต่ละคนแต่ละหมู่บ้านได้มีระดับภาวะผู้นำที่มีมาตรฐานอยู่ในระดับเดียวกัน
3. เป็นแนวทางสำหรับชุมชนใกล้เคียงและชุมชนอื่นๆ ได้นำหลักในการพัฒนาตนเองและหลักในการพัฒนาชุมชนของตนมาปรับใช้หรือปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในชุมชนของตนเอง เพื่อให้ชุมชนอยู่เย็นเป็นสุข

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาและตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน แนวคิดเกี่ยวกับระบบมาตรฐานงานชุมชน แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โครงการเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็น

เป็นสุข” และแนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่เกี่ยวข้องกับโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ของตำบลท่าจีน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน คณะกรรมการประเมินผลระบบมาตรฐานผู้นำชุมชน และประชาชนที่เกี่ยวข้องกับโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ในการศึกษาและเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจาก 15 หมู่บ้านในตำบลท่าจีนอำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

นิยามศัพท์

ภาวะผู้นำ หมายถึง บุคลิกลักษณะที่แสดงออกมาจากการปฏิบัติตัวของผู้นำชุมชนในตำบลท่าจีน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 3 ด้านได้แก่ ด้านการบริหารตนเอง ด้านการบริหารสังคม และด้านการบริหารงาน

ด้านการบริหารตนเอง หมายถึง การแสดงออกจากการปฏิบัติตัวของผู้นำชุมชนใน 4 องค์ประกอบ คือ บุคลิกภาพ ความรู้ความสามารถ คุณธรรม ศีลธรรมและจริยธรรม และวินัยในตนเอง

ด้านการบริหารสังคม หมายถึง การแสดงออกจากการปฏิบัติตัวของผู้นำชุมชนใน 4 องค์ประกอบคือ มนุษย์สัมพันธ์ ความเป็นประชาธิปไตย การประสานงานที่ดี และการเป็นที่ปรึกษาที่ดี

ด้านการบริหารงาน หมายถึง การแสดงออกจากการปฏิบัติตัวของผู้นำชุมชนใน 7 องค์ประกอบ คือ การวางแผน การแก้ไขปัญหาและการตัดสินใจ การบริหารงบประมาณ/การเงิน/การบัญชี การพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง การควบคุมและประเมินผล การสร้างและพัฒนาทีมงานและความรับผิดชอบต่องาน ตามความคิดเห็นของประชาชนที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกัน

ประชาชน หมายถึง ผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ใน 3,062 ครัวเรือนของ 15 หมู่บ้านของตำบลท่าจีน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราชในช่วงปี พ.ศ. 2550 ที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกัน

สถานภาพทางสังคม หมายถึง ประชาชนที่มีบทบาทเป็นผู้นำชุมชน คณะกรรมการ ประเมินผลระบบมาตรฐานผู้นำชุมชน และประชาชนทั่วไป

ผู้นำชุมชน หมายถึง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกบริหารส่วนตำบลของตำบลท่าซิ่น อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

คณะกรรมการประเมินผลระบบมาตรฐานผู้นำชุมชน หมายถึง นักพัฒนากรและสาธารณสุข ที่ดูแลรับผิดชอบในส่วนของตำบลท่าซิ่น อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ประธานกลุ่มองค์กร ชุมชนของทั้ง 15 หมู่บ้าน ที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป ของตำบลท่าซิ่น อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ประชาชนทั่วไป หมายถึง ประชาชนใน 15 หมู่บ้าน ของตำบลท่าซิ่น อำเภอท่าศาลา จังหวัด นครศรีธรรมราช และที่มีได้เป็นผู้นำชุมชนหรือคณะกรรมการประเมินผลระบบมาตรฐานผู้นำชุมชน ที่สามารถตอบแบบสัมภาษณ์ได้

ระบบมาตรฐานงานชุมชน หมายถึง เครื่องมือในการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้และ พัฒนาตนเอง สำหรับผู้นำชุมชน กลุ่มองค์กรชุมชน เครือข่ายองค์กรชุมชนและชุมชน ให้มีความ เข้มแข็งอย่างยั่งยืน ด้วยการเรียนรู้ตนเอง กำหนดความเข้มแข็งของตนเอง กำหนดทิศทาง แสวงหา แนวทางการพัฒนาและพัฒนาตนเองไปสู่ความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน โดยมีตัวชี้วัดที่แตกต่างกันในแต่ละ ประเภท

ตัวชี้วัดของระบบมาตรฐานผู้นำชุมชน หมายถึง ระดับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนประกอบด้วย 3 ด้าน 15 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านการบริหารตนเองประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ บุคลิกภาพ ความรู้ความสามารถ คุณธรรม/ศีลธรรม/จริยธรรม และวินัยในตนเอง 2) ด้านการบริหารสังคม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ มนุษยสัมพันธ์ ความเป็นประชาธิปไตย การประสานงานที่ดี และการเป็นที่ปรึกษาที่ดี 3) ด้านการบริหารงานประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ การวางแผน การแก้ไขปัญหาและการตัดสินใจ การบริหารงบประมาณ/การเงิน/การบัญชี การพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง การควบคุมและประเมินผล การสร้างและพัฒนาทีมงาน และความรับผิดชอบต่องาน

การพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของตำบลท่าจีน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช หมายถึง การพัฒนาชุมชนของตำบลท่าจีน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการนำโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็น เป็นสุข” มาเป็นแนวทางในการพัฒนาทั้งระดับครอบครัวและระดับชุมชนได้ปฏิบัติทั่วกันโดยมีกิจกรรมให้ปฏิบัติ 6 ด้าน คือ ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ ด้านการประหยัด ด้านการเรียนรู้ ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนและด้านการเอื้ออารีต่อกัน

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การวิจัยครั้งนี้มีการตรวจสอบ ข้อมูล เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถแยกเป็น 7 หัวข้อ ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ
2. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน
3. แนวคิดเกี่ยวกับระบบมาตรฐานงานชุมชน
4. แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง
5. การพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โครงการเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข”
6. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

ความหมายของภาวะผู้นำ

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำไว้แตกต่างกันดังนี้

สร้อยตระกูล อรรถมานะ (2541) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำว่าเป็นความสามารถและคุณลักษณะของบุคคลที่จะใช้อิทธิพลโน้มน้าว ชักจูง เปลี่ยนแปลง การกระทำของบุคคลและกลุ่มให้สามารถรวมพลังช่วยกันทำงานเพื่อให้วัตถุประสงค์ขององค์การสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สมยศ นาวิการ (2520) ให้ความหมายของภาวะผู้นำว่า เป็นกิจกรรมของการที่จะสร้างอิทธิพลต่อผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อจะก่อให้เกิดความพยายามในการดำเนินงานให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ร่วมกัน

Argyris (1976 อ้างใน สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2548) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นการนำเทคนิคทางจิตวิทยามาประยุกต์ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

Davis (1982 อ้างใน สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2548) กล่าวถึง ภาวะผู้นำไว้ว่าเป็นความสามารถในการชักจูงหรือกระตุ้นให้ผู้อื่นดำเนินงานไปตามจุดหมายขององค์การได้

Jaco (1982 อ้างใน สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2548) เห็นว่าภาวะการเป็นผู้นำนั้นเป็นทั้งกระบวนการและคุณสมบัติของกระบวนการเป็นผู้นำ ก็คือการใช้อิทธิพลซึ่งไม่มีลักษณะบังคับเพื่อที่จะอำนวยความสะดวกและประสานงานกิจการต่างๆ ของสมาชิกของกลุ่ม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่มตามที่ได้ตั้งไว้ในแง่ของคุณสมบัติของภาวะการเป็นผู้นำ คุณสมบัติจะเป็นรองจากลักษณะภายในบุคคลที่สามารถใช้อิทธิพลดังกล่าวได้เป็นผลสำเร็จ

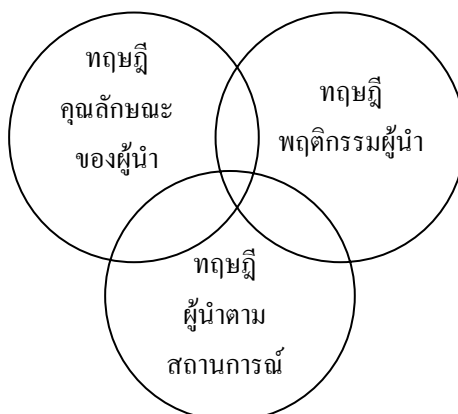
จากคำนิยามของภาวะผู้นำข้างต้น สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถที่บุคคลใช้ในการโน้มน้าวจิตใจ หรือจูงใจให้บุคคลอื่นร่วมมือเพื่อบรรลุเป้าหมายของกลุ่มหรือองค์การ

ทฤษฎีภาวะผู้นำ

นักวิชาการหลายยุคหลายสมัยได้พยายามศึกษาถึงภาวะผู้นำ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มทฤษฎีได้แก่

1. ทฤษฎีคุณลักษณะของผู้นำ (Trait Theory)
2. ทฤษฎีพฤติกรรมผู้นำ (Behavioral Theory)
3. ทฤษฎีผู้นำตามสถานการณ์ (Situation Theory)

ซึ่ง Donnelly (1978 อ้างใน สุนิยมย์ เฟ่งประภคิต, 2537) ได้สรุปทั้งสามทฤษฎีนี้ว่ามีความสอดคล้องประสานกันและสามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แนวประสานของทฤษฎีภาวะผู้นำทั้ง 3 กลุ่ม
ที่มา: Donnelly (1982 อ้างใน สุนีย์ เฟ่งประภคติ, 2537)

ทฤษฎีคุณลักษณะของผู้นำ (Trait Theory)

การศึกษาเรื่องภาวะผู้นำในระยะแรกให้ความสนใจกับลักษณะของผู้นำที่มีประสิทธิภาพ และพยายามหาคำตอบว่า อะไรคือองค์ประกอบ ปัจจัยหรือลักษณะที่จะทำให้ผู้นำมีประสิทธิผล

ในปี ค.ศ. 1948-1970 Stogdill (อ้างใน สุภาภรณ์ ปันวารี, 2548) ได้รวบรวมผลงานวิจัยคุณลักษณะผู้นำ (Trait Theory) ว่าประกอบไปด้วย ด้านต่างๆ ได้ 6 ด้าน ดังนี้

1. คุณลักษณะทางกาย (Physical Characteristic) ได้แก่ อายุ ลักษณะท่าทาง ส่วนสูง น้ำหนัก สิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นปัจจัยส่งเสริมให้มีลักษณะของผู้นำในตนเอง และสามารถสร้างความเข้มแข็งให้กับสมาชิกภายในกลุ่มได้
2. ภูมิหลังทางสังคม (Social Background) การศึกษาเป็นจำนวนมากได้ตรวจสอบภูมิหลังทางเศรษฐกิจ สังคม (Social Economic Background) ของผู้นำ ได้แก่ ปัจจัยดังต่อไปนี้ เช่น การศึกษา สถานภาพทางสังคม การเปลี่ยนแปลงฐานะทางสังคมให้สูงขึ้น ซึ่งโดยทั่วไปผลการศึกษาสรุปลได้ว่า

2.1 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูง คือ ข้อดีหรือข้อที่มีประโยชน์ในการได้มาซึ่งสถานภาพความเป็นผู้นำ

2.2 บุคคลจากชั้นเศรษฐกิจและสังคมที่ต่ำกว่า สามารถเข้าสู่ตำแหน่งในโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้น

2.3 ผู้นำต่างๆ มีแนวโน้มที่จะมาจากผู้ที่ได้รับการศึกษาสูง

จากผลการศึกษาดังกล่าวเป็นการยอมรับว่า คุณลักษณะภูมิหลังทางสังคมเป็นคุณลักษณะหนึ่งที่ผู้นำจะต้องมีและเหมือนกับกรณีคุณลักษณะทางกาย ตำแหน่งผู้นำนอกจากจะขึ้นอยู่กับปัจจัยภูมิหลังทางสังคมดังกล่าวแล้ว อาจขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นๆ อีกด้วย

3.สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ (Intelligence) การศึกษาเป็นจำนวนมากได้ตรวจสอบถึงความสัมพันธ์ระหว่างสติปัญญา ความรู้ความสามารถ กับสถานภาพความเป็นผู้นำ แสดงหรือชี้ให้เห็นว่าผู้นำมักมีลักษณะต่อไปนี้ คือ พุดเก่ง ตัดสินใจดี ความรู้ดี

4. บุคลิกภาพ (Personality) จากการศึกษาค้นคว้าได้มีการพิจารณาตรวจสอบปัจจัยทางด้านบุคลิกภาพดังนี้คือ มีความเชื่อมั่นในตัวเอง มีความระมัดระวังสูง

5. คุณลักษณะที่เกี่ยวกับงาน (Task-Related Characteristics) ผู้นำตามคุณลักษณะแบบนี้จะมีความต้องการความสำเร็จและความรับผิดชอบสูง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

6. คุณลักษณะทางสังคม (Social-Related Characteristics) ผู้นำตามลักษณะแบบนี้เป็นผู้ที่ต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ อย่างกระตือรือร้น เป็นผู้ที่ชอบการติดต่อปะสังสรรค์กับบุคคลอื่น และให้ความร่วมมือกับบุคคลต่างๆ ดี ซึ่งผู้นำคนใดก็ตามที่มีคุณลักษณะดังกล่าว มักจะมีส่วนที่ทำให้ความเป็นปึกแผ่นของกลุ่มเหนียวแน่น

Davis (1982 อ้างใน สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2548) ได้สรุปลักษณะที่สำคัญ 4 ประการ ซึ่งจำเป็นสำหรับภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลในทรศนะของเขา ได้แก่

1. ความเฉลียวฉลาด (Intelligence) อันหมายถึง ความหลักแหลมในการวิเคราะห์ปัญหา หรือวิเคราะห์สัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่อยู่ยากซับซ้อน รวมตลอดถึงความสามารถในการรับรู้ (Perceive) ตัดต่อสื่อสาร และจูงใจบุคคลอื่นด้วย ผู้นำนั้นมีแนวโน้มที่จะฉลาดกว่าผู้ตามโดยเฉลี่ย แต่ระดับความเฉลียวฉลาดที่ต่างกันก็ไม่จำเป็นต้องมีมากนัก

2. การบรรลุวุฒิภาวะทางสังคม (Social Maturity) ผู้นำมีแนวโน้มที่จะสนใจในเรื่องต่างๆ ไปอย่างกว้างขวาง และผู้นำต้องมีความมั่นคงทางอารมณ์ไม่หวั่นไหวง่าย ทั้งมีกิจกรรมต่างๆ มากมาย ด้วย เขาต้องทนต่อภาวะคับข้องใจได้สูง ไม่มีทัศนคติเป็นปรีภัยต่อสังคม พร้อมกันนั้นก็มีความเชื่อมั่นในตนเองและมีความเคารพตนเองอย่างพอสมควร

3. มีการจูงใจภายในและมีแรงขับทางด้านความสำเร็จ (Inner Motivation and Achievement Drives) ผู้นำโดยทั่วไปมักจะมีแรงขับทางการจูงใจโดยมุ่งสู่ความสำเร็จในระดับที่สูงขึ้นไปเป็นลำดับ มักจะตอบสนองแรงจูงใจภายในโดยมุ่งทำงานที่ได้รางวัลประเภทความพอใจในสิ่งซึ่งจับต้องไม่ได้มากกว่าที่จะได้มาซึ่งรางวัลอันเป็นสิ่งภายนอกที่มักจะจับต้องได้

4. มีทัศนคติทางด้านมนุษยสัมพันธ์ (Human Relations Attitudes) บรรดาผู้นำที่ประสบความสำเร็จและเป็นที่ยอมรับกันนั้น มักจะทำงานได้สำเร็จโดยอาศัยการพึ่งพาบุคคลอื่น อันได้แก่ผู้ตามหรือเพื่อนร่วมงาน ดังนั้นจึงต้องสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมและพัฒนาทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ให้สูงยิ่งขึ้น

จากทฤษฎีคุณลักษณะของผู้นำดังกล่าวข้างต้น เป็นคุณสมบัติทั่วไปของความเป็นผู้นำจึงอาจเชื่อถือไม่ได้มากนัก แต่อย่างไรก็ตามทฤษฎีคุณลักษณะของผู้นำนี้ก็ยังสามารถใช้ได้กับสถานการณ์ต่างๆ ที่แตกต่างกันออกไป และเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาวิจัยในเรื่องภาวะผู้นำในยุคต่อมา

ทฤษฎีพฤติกรรมผู้นำ (Behavioral Theory)

ทฤษฎีพฤติกรรมผู้นำเป็นการศึกษาภาวะผู้นำในสมัยต่อจากการศึกษาคุณลักษณะของผู้นำ โดยมุ่งเน้นที่พฤติกรรมของผู้นำซึ่งแสดงออกตามความเชื่อที่ว่า ผู้นำที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีพฤติกรรมพิเศษที่จะนำผู้ร่วมงานหรือผู้ตามให้ไปสู่เป้าประสงค์ที่วางไว้ โดยมุ่งสร้างความสัมพันธ์

ระหว่างบุคคลให้เกิดขึ้นภายในหน่วยงาน มีความสนใจด้านความรู้สึกร่วมและทัศนคติของผู้ตาม
ด้วย

การศึกษาค้นคว้าที่มหาวิทยาลัยมิชิแกน (The University of Michigan)

ในตอนปลายศตวรรษที่ 1940 นักวิจัยที่มหาวิทยาลัยมิชิแกนได้แนะนำโปรแกรมการวิจัยในเรื่องพฤติกรรมของผู้นำ นักวิจัยได้กำหนดรูปแบบของผู้นำที่ส่งผลให้ผลการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพจากการสัมภาษณ์กลุ่มที่มีผลการปฏิบัติงานสูงและต่ำในองค์กรต่าง ๆ กัน ทำให้นักวิจัยได้รูปแบบพฤติกรรมของผู้นำ 2 แบบ คือ มุ่งเน้นคนและมุ่งเน้นผลผลิต หัวหน้างานที่มุ่งเน้นคนจะมีลักษณะที่มุ่งเน้นที่ความสุขสบายและสวัสดิการต่างๆ ของลูกน้อง ในทางตรงข้ามหัวหน้างานที่มุ่งเน้นผลผลิตมีแนวโน้มที่มุ่งเน้นที่ความสำเร็จในการทำงาน โดยทั่วไปจะพบว่าหัวหน้างานที่มุ่งเน้นคนจะมีกลุ่มงานที่มีผลผลิตมากกว่ากลุ่มที่มีหัวหน้างานที่มุ่งเน้นผลผลิต อย่างไรก็ตามพฤติกรรมเหล่านี้อาจมองในลักษณะต่อเนื่องกัน เวลาหนึ่งเป็นหัวหน้างานที่มุ่งเน้นคน เวลาอื่นๆ อาจเป็นหัวหน้างานที่มุ่งเน้นผลผลิต บางครั้งเรียกว่า “ผู้นำที่มุ่งเน้นมนุษยสัมพันธ์หรือ Human Relations Oriented” และ “ผู้นำที่เน้นงาน หรือ Task Oriented” (เทพนม เมืองแมน และ สวิง สุวรรณ, 2529)

นอกจากนี้ผลจากการวิจัยในครั้งต่อๆ มาของมหาวิทยาลัยแห่งนี้ ได้พบปัจจัยซึ่งมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานและความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน โดยจำแนกและสรุปได้ดังนี้ (เทพนม เมืองแมน และ สวิง สุวรรณ, 2529)

1. บทบาทของผู้นิเทศงาน หัวหน้างานที่ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพจะทำงานในหน้าที่ที่ตนสามารถทำได้คนเดียว แต่จะให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำหน้าที่ด้านการผลิตโดยตรง
2. ความใกล้ชิดของการนิเทศ หัวหน้างานที่ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพจะนิเทศงานผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างไม่ใกล้ชิดนัก แต่จะให้อิสระแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาในการตัดสินใจในการปฏิบัติงานของตน
3. ความคิดเห็นต่อผู้ปฏิบัติงาน หัวหน้างานที่ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพจะให้ความสนใจอย่างมากต่อสมาชิกในกลุ่มที่ทำงานด้วยกัน โดยถือว่าสมาชิกในกลุ่มเป็นเอกัตบุคคล

4. ความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม พบว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างขวัญของผู้ใต้บังคับบัญชา กับผลผลิต แต่อย่างไรก็ตามความพึงพอใจที่ได้จากการที่กลุ่มทำงานร่วมกันจะมีผลต่อการลาออก จากงานและการขาดงาน

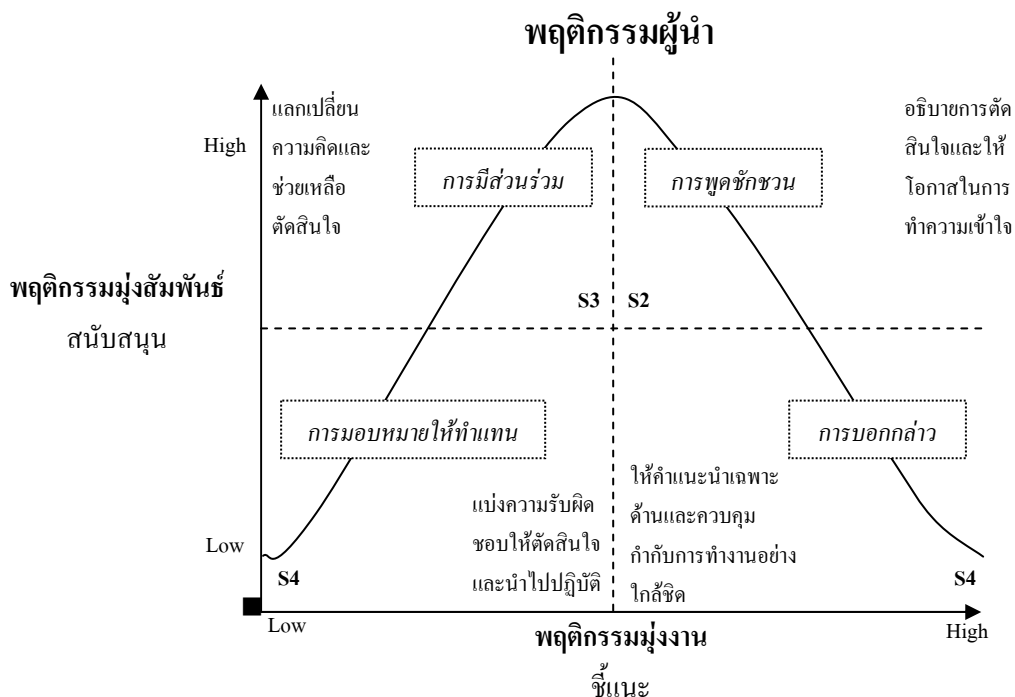
ทฤษฎีผู้นำตามสถานการณ์ของ Hersey และ Blanchard (Hersey and Blanchard's Situational Leadership Theory)

ทฤษฎีผู้นำตามสถานการณ์นี้ถูกพัฒนา โดย Hersey and Blanchard (1988 อ้างใน สุภาภรณ์ ปันวาริ, 2548) ซึ่งชี้ว่าไม่มีวิธีใดวิธีหนึ่งที่เป็นวิธีที่ดีที่สุดในการนำ เขาให้ความสนใจสถานการณ์ในแง่วุฒิภาวะหรือความพร้อมของผู้ตาม คือ คนที่มีความสามารถและมีความเต็มใจที่จะทำภาระงานที่เฉพาะเจาะจงให้สำเร็จ

Hersey และ Blanchard กล่าวว่า สถานการณ์ที่ผู้นำต้องปรับปรุงพฤติกรรมด้านภาระงานที่มีความสำคัญของผู้นำ ตัวอย่าง การให้คำแนะนำ แนะนำแนวทาง ทิศทางและพฤติกรรมของความสัมพันธ์ เช่น การสนับสนุนด้านอารมณ์สังคม (Socioemotional) ของผู้ตาม เพื่อความพร้อมของ พวกเขาในการทำภาระงาน

ภาพที่ 2 แสดงลักษณะสำคัญของตัวแบบ ผู้นำตามสถานการณ์ (Situational Leadership) ซึ่งแบ่งแยกแบบของผู้นำออกเป็น 4 แบบ ได้แก่ การมอบหมายให้ทำแทน (Delegating) การมีส่วนร่วม (Participating) การพูดชักชวน (Selling) และการบอกกล่าว (Telling) แต่ละแบบจะต่างกันในภาระงานและความสัมพันธ์จากผู้นำ ดังภาพที่ 2 สถานการณ์การเลือกที่ดีที่สุดสำหรับแบบของผู้นำ และระดับความพร้อมของผู้ตาม 4 แบบ

ตัวแบบผู้นำตามสถานการณ์

ภาพที่ 2 ตัวแบบผู้นำตามสถานการณ์ของ Hersey และ Blanchard

ที่มา: Hersey and Blanchard (1988 อ้างใน สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2548)

การบอกกล่าว (Telling) เป็นแบบที่ดีที่สุดสำหรับผู้ตามที่มีความพร้อมต่ำ สำหรับคนซึ่งไม่มีความสามารถและไม่มีความเต็มใจที่จะรับผิดชอบตัวของพวกเขาเอง มันจะกำจัดความไม่มั่นคงเกี่ยวกับงานที่เขาต้องทำ

การพูดชักชวน (Selling) เป็นแบบที่ดีที่สุดสำหรับผู้ตามที่มีระดับความพร้อมต่ำพอประมาณแบบนี้ให้ทั้งการแนะนำและการสนับสนุนเรื่องงาน สำหรับคนที่ไม่มีความสามารถแต่เต็มใจที่จะรับผิดชอบงาน เป็นการรวมวิธีสั่งการ ชี้นำ กับการอธิบายและให้การเสริมแรงในการรักษาไว้ซึ่งความกระตือรือร้นที่จะทำงาน

การมีส่วนร่วม (Participating) แบบดีที่สุดสำหรับความพร้อมของผู้ตามระดับปานกลาง-สูงมีความสามารถแต่ไม่เต็มใจของผู้ตาม ต้องการการให้การสนับสนุนในการเพิ่มแรงจูงใจของพวกเขาโดยการให้เขามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แบบนี้จะช่วยเพิ่มความปรารถนาที่จะทำงาน

การมอบหมายให้ทำแทน (Delegating) แบบที่ดีสำหรับผู้ตามที่มีความพร้อมสูงแบบนี้จะให้แนวทางสั่งการเพียงเล็กน้อย และสนับสนุนให้รับผิดชอบงานไว้ในมือ ผู้ตามมีความสามารถและเต็มใจที่จะรับผิดชอบอะไรก็ตามที่เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องทำ

ผู้นำตามสถานการณ์ต้องมีความสามารถวินิจฉัยความต้องการของสถานการณ์ในการเลือกการตอบสนองและการนำภาวะผู้นำไปใช้ได้เหมาะสม ทฤษฎีนี้ให้ความใส่ใจเป็นพิเศษต่อผู้ตาม ความรู้สึกรักของพวกเขาเกี่ยวกับงานในมือของเขา และมีการเสนอด้วยว่า ผู้นำที่มีประสิทธิภาพต้องมีการประเมินสถานการณ์ซ้ำตลอดเวลา และให้ความสนใจเป็นพิเศษในการเปลี่ยนแปลงระดับความพร้อมของคนที่เกี่ยวข้องในการทำงาน

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

ความหมายของการพัฒนาชุมชน

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2526) ได้ให้ความหมายคำว่าพัฒนาว่าหมายถึง การเปลี่ยนที่มีการกำหนดทิศทาง หรือการเปลี่ยนแปลงที่ได้มีการวางแผนไว้แน่นอนล่วงหน้า

วิทยากร เชียงกุล (2527) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “การทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมีความสุข ความสะดวกสบาย ความอยู่ดีกินดี ความเจริญทางศิลปวัฒนธรรมและจิตใจ และความสงบสันติ ซึ่งนอกจากจะขึ้นอยู่กับ การได้รับปัจจัยทางวัตถุเพื่อตอบสนองความต้องการทางร่างกายแล้ว ประชาชนยังต้องการพัฒนาทางด้านการศึกษา สิ่งแวดล้อมที่ดี การพักผ่อนหย่อนใจและการพัฒนาทางวัฒนธรรมและจิตใจด้วยความต้องการทั้งหมดนี้ บางครั้งเราเรียกกันว่า การพัฒนาไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การเพิ่มปริมาณสินค้า หรือการเพิ่มรายได้เท่านั้น หากอยู่ที่การเพิ่มความพอใจความสุขของประชาชนมากกว่า

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2532) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “พัฒนา + ชุมชน” หรือ “Community + Development” จึงสามารถที่จะให้ความหมายของคำว่าพัฒนาชุมชนไว้ว่า หมายถึง การกระทำโดยวิธีใดๆ ก็ตาม เพื่อปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงให้ชุมชนนั้นๆ มีวิวัฒนาการหรือความเจริญเติบโตในทางที่ดีขึ้น

การพัฒนาชุมชน เป็นการมุ่งเน้นดำเนินการเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ยกฐานะความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น ดังนั้นการพัฒนาชุมชนจึงมีความหมายมีความสำคัญและจำเป็นต่อชุมชน การพัฒนาชุมชนเป็นการจัดการให้มีการพัฒนาความรู้ความสามารถของประชาชนในชุมชนเพื่อให้เกิดความมั่นใจในตัวเองที่จะช่วยเหลือตนเอง เพื่อนบ้านและชุมชนได้ เพื่อให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น โดยความร่วมมือของประชาชน ผู้นำชุมชน และรัฐบาล

แนวคิดเกี่ยวกับระบบมาตรฐานงานชุมชน

ระบบมาตรฐานงานชุมชน

ระบบมาตรฐานงานชุมชนเป็นเครื่องมือประเมินระดับมาตรฐานผู้นำชุมชน กลุ่มองค์กรชุมชน เครือข่ายองค์กรชุมชนและชุมชน ใช้เพื่อให้รู้จักตนเอง สามารถประเมินผลและพัฒนาศักยภาพของตนเองได้เป็นกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน ร่วมกับภาคีการพัฒนา ยึดแผนพัฒนาของชาวบ้านเป็นแกน ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางโดยผ่านกระบวนการร่วมคิด ร่วมแก้ไขปัญหาและร่วมสรุปถอดบทเรียน รวมทั้งการกำหนดทิศทางพัฒนาที่ทำให้ชุมชน สามารถพึ่งตนเองได้อย่างเป็นระบบ และโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ แนวคิด และวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนมีวิถีแบบพอเพียง ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งจะทำให้คนในชุมชน มีชีวิตอยู่ร่วมกันอย่าง “อยู่เย็น เป็นสุข”

ระบบมาตรฐานผู้นำชุมชนเป็นระบบที่ใช้วัดกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของผู้นำชุมชนเพื่อนำมาสู่ความเข้มแข็งของตนเองและชุมชนอย่างยั่งยืน

หลักการสำคัญ

1. การมีส่วนร่วมของชุมชน ชุมชนเป็นเจ้าของ ประชาชนเป็นผู้รับประโยชน์
2. ชุมชนมีความสนใจในการพัฒนาตนเอง
3. กระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง
4. ความยืดหยุ่น สอดคล้องเหมาะสมกับชุมชน
5. ความร่วมมือและยอมรับ เป็นเครื่องมือเชื่อมประสานการทำงานการพัฒนา
6. ศักยภาพชุมชนของภาคีการพัฒนา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้นำชุมชน กลุ่มองค์กรชุมชน เครือข่ายองค์กรชุมชน และชุมชน ใช้เป็นเครื่องมือสร้างกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาตนเองไปสู่ความเข้มแข็ง
2. เพื่อให้ภาคีการพัฒนา ใช้เป็นเครื่องมือเชื่อมประสานการทำงานการพัฒนาศักยภาพชุมชน โดยใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลาง

กลุ่มเป้าหมายในการดำเนินการ

กลุ่มเป้าหมายในการดำเนินการ ได้แก่ ผู้นำชุมชน กลุ่มองค์กรชุมชน เครือข่ายองค์กรชุมชน และชุมชน

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. ผู้นำชุมชน เกิดกระบวนการเรียนรู้ รู้จักตนเอง มีการพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างมีทิศทางและต่อเนื่อง
2. กลุ่มองค์กรชุมชน เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มองค์กร รู้จักตนเอง มีการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มองค์กรและสมาชิก อย่างมีทิศทางและต่อเนื่อง
3. เครือข่ายองค์กรชุมชนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสานการทำงานภายใน และระหว่างเครือข่าย รู้จักตนเอง มีการพัฒนาศักยภาพของเครือข่าย อย่างมีทิศทางและต่อเนื่อง
4. ชุมชนเกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในการพัฒนาตนเองอย่างมีทิศทาง มีช่องทางสะท้อนปัญหาความต้องการ สามารถบริหารจัดการชุมชน โดยใช้ทุนทางสังคมของชุมชนและประสานการสนับสนุนจากภาคีการพัฒนาอย่างเหมาะสม นำไปสู่ความเข้มแข็งพึ่งตนเองได้
5. ภาคีการพัฒนา มีเครื่องมือ เชื่อมประสานการทำงาน การพัฒนาศักยภาพชุมชน ที่มีชุมชนเป็นศูนย์กลาง สามารถลดความซ้ำซ้อน เพิ่มความคุ้มค่าในการทำงานตามภารกิจ

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน

ขั้นตอนการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่

1. ขั้นเตรียมการ เริ่มเรียนรู้ ทำความเข้าใจระบบมาตรฐานงานชุมชน และสร้างความเข้าใจให้สมาชิกกลุ่มองค์กร เครือข่ายและชุมชนที่เกี่ยวข้องและขอความเห็นพ้องในการเข้าสู่ระบบมาตรฐานงานชุมชน
2. ขั้นสมัคร จัดทำใบสมัคร เมื่อได้รับความเห็นพ้องจากสมาชิก นำไปยื่นต่อสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ หรือตามสถานที่ที่กำหนดไว้แต่ละจังหวัด
3. ขั้นเสริมสร้างการเรียนรู้ เข้ารับการปฐมนิเทศหรือการประชุมสร้างความเข้าใจ เตรียมความพร้อม
4. ขั้นการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง เป็นการปฏิบัติตามแผนพัฒนาตนเอง
 - 4.1 กำหนดเป้าหมายการพัฒนาและแผนพัฒนาตนเอง
 - 4.2 กำหนดกฎเกณฑ์การให้คะแนนและจัดทำแบบแสดงเครื่องชี้วัดการพัฒนาตนเอง
 - 4.3 ติดตามประเมินผลด้วยตนเองเบื้องต้นเป็นระยะ
 - 4.4 ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
5. ขั้นการประเมินเพื่อรับรองการพัฒนาตนเอง
 - 5.1 จัดทำเอกสารแสดงวิธีการ/ผลงานการพัฒนาตนเองทำเมื่อครบกำหนดระยะเวลา 1 ปี
 - 5.2 การประเมินผลจากคณะกรรมการประเมินผล อำเภอหรือจังหวัด

5.3 รับบประกาศเกียรติคุณ แสดงผลการเรียนรู้และพัฒนาตนเองตามระบบมาตรฐานงานชุมชน

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำระบบมาตรฐานผู้นำชุมชน มาใช้ในการวัดกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของผู้นำชุมชนที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารตนเอง ด้านการและได้นำทฤษฎีคุณลักษณะของผู้นำ (Trait Theory) ทฤษฎีพฤติกรรมผู้นำ (Behavioral Theory) และทฤษฎีผู้นำตามสถานการณ์ (Situation Theory) มาดัดแปลงในการตั้งคำถามในส่วนของภาวะผู้นำด้านการบริหารสังคมและภาวะผู้นำด้านการบริหารงาน

แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง คือ เศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน แบบพอมีพอกินนั้นหมายความว่า อุ่มชูตัวเองได้ ให้มีพอเพียงกับตัวเอง (พระราชดำริฯในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ติพิมพ์ในธนบัตรใบละพันบาท) เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรมอย่างดี (สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา, 2544)

ความหมาย

ประเวศ วะสี (2542) ได้กล่าวไว้ว่า เศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้แปลว่าไม่เกี่ยวข้องกับใคร ไม่ค้าขาย ไม่ส่งออก ไม่ผลิตเพื่อคนอื่น ไม่ทำเศรษฐกิจมหัพภาค สิ่งเหล่านี้หลายคนอาจคิดเอาเองพูดเอาเอง และกลัวไปเองทั้งนั้น เศรษฐกิจพอเพียงนั้นหมายถึง พอเพียงในอย่างน้อยอย่าง 7 ประการด้วยกัน

1. พอเพียงสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว ไม่ใช่เศรษฐกิจแบบทอดทิ้งกัน
2. จิตใจพอเพียง ทำให้รักและเอื้ออาทรแก่คนอื่นได้ คนที่ไม่พอ จะรักคนอื่นไม่เป็น และทำลายมาก (กว่ารักษา)
3. สิ่งแวดล้อมพอเพียง การอนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อม ทำให้ยังชีพและทำมาหากินได้ เช่น การทำการเกษตรผสมผสาน ซึ่งได้ทั้งอาหาร ได้ทั้งสิ่งแวดล้อมและได้ทั้งเงิน
4. ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง การรวมตัวกันเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง จะทำให้สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาความยากจน หรือปัญหาสิ่งแวดล้อม
5. ปัญหาพอเพียง มีการเรียนรู้ด้วยกันในการปฏิบัติ และปรับตัวได้อย่างต่อเนื่อง
6. อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง วัฒนธรรมหมายถึงวิถีชีวิตของกลุ่มชน ที่สัมพันธ์อยู่กับสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย ดังนั้นเศรษฐกิจจึงควรสัมพันธ์และเติบโตขึ้นจากรากฐานทางวัฒนธรรม จึงจะมั่นคง
7. มีความมั่นคงพอเพียง ไม่ใช่วูบวาบ เดี่ยวจนเดี่ยวรวยแบบกะทันหัน เดี่ยวตกงานไม่มีกินไม่มีใช้ หากเป็นแบบนั้นประสาทมนุษย์คงทนไม่ไหวต่อความผันผวนที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วเกินไป อาจมีสุขภาพจิตเสียและเครียด เศรษฐกิจพอเพียงที่มั่นคงจึงทำให้สุขภาพจิตดีเมื่อทุกอย่างพอเพียง จึงเกิดความสมดุล ความสมดุลคือความเป็นปกติและยั่งยืน

พระธรรมปิฎก (2544) ได้กล่าวถึงความหมายเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า เศรษฐกิจพอเพียงอาจมองได้ 2 ด้าน ด้านวัตถุวิสัย (Objective) และด้านจิตวิสัย (Subjective) เมื่อทางด้านวัตถุวิสัยหรือมองภายนอก เศรษฐกิจแบบพอเพียง หมายถึง ต้องมีกินมีใช้ มีปัจจัยสี่พอเพียง ซึ่งพอสมควรกับอัตภาพ ซึ่งใกล้เคียงกับคำว่าพึ่งตนเองได้ในทางเศรษฐกิจ ส่วนในด้านจิตวิสัยคือ การมองจากภายในจิตใจ คนจะมีความรู้สึกเพียงพอไม่เท่ากัน บางคนมีเป็นล้านก็ไม่พอ บางคนมีนิดเดียวก็เพียงพอทางจิตใจ

เสรี พงษ์พิศ (2547) ได้กล่าวถึงความหมายเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า เศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้หมายความว่าต้องทำกินเองใช้เองทั้งหมด หากแต่เพียงทำได้หนึ่งในสี่ก็พอ แต่ก็มีการจัดการที่ดีเริ่มจากการพึ่งตนเองระดับครอบครัวไปสู่ระดับชุมชนเครือข่าย การทำงานเป็นองค์กรชุมชน เป็นสหกรณ์ และไปสู่เศรษฐกิจพอเพียงระดับชาติ จากเศรษฐกิจพื้นฐานไปสู่แบบเศรษฐกิจแบบก้าวหน้าทำธุรกิจการค้าอยู่ในโลกที่มีการแข่งขันอย่างมั่นคง

เศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่การถอยหลังกลับไปสู่ในยุคโบราณ ไม่ใช่ระบบเศรษฐกิจแบบยังชีพ (Subsistent Economy) ซึ่งผู้คนหาอยู่หากินกับธรรมชาติ ไม่มีการสะสม ซึ่งวันนี้เป็นไปได้ เพราะสังคมได้เปลี่ยนไป ทรัพยากรธรรมชาติก็หมดไป แต่เศรษฐกิจพอเพียงก็เป็นการสืบทอดคุณค่าของอดีตที่สามารถจัดการชีวิตและพึ่งพาตนเองได้ สืบทอดคุณธรรม เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงเน้นการคิดใหม่และการจัดการใหม่ ต้องอาศัยความรู้ ความระมัดระวัง อาศัยวิชาการในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเศรษฐกิจคุณธรรม เสริมสร้างจิตใจของคนในชาติ ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้สำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์

คุณลักษณะปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

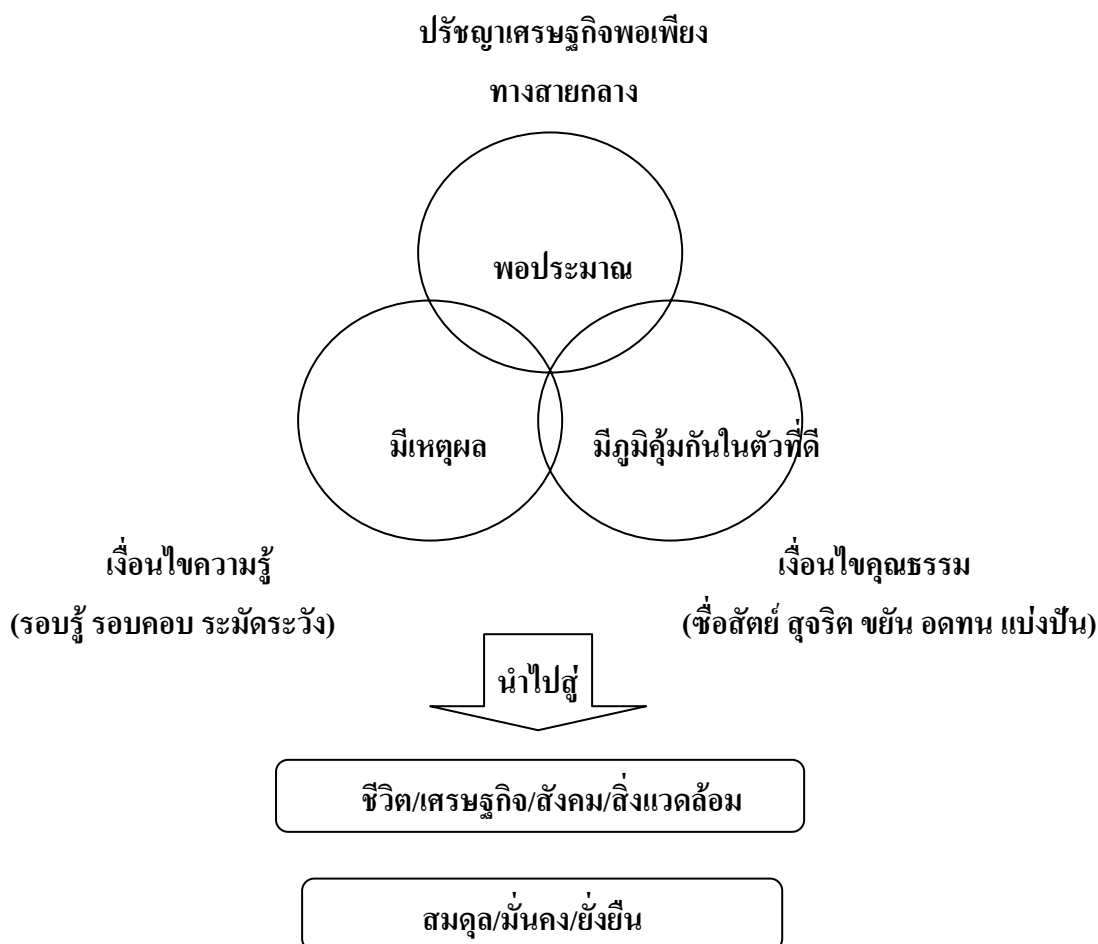
กรมพัฒนาชุมชน (2550) ได้นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนในทุกระดับโดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน โดยระบุว่าความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ พร้อมๆ กันดังนี้

1. **ความพอประมาณ** หมายถึง ความพอดี ที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภค ที่อยู่ในระดับพอประมาณ
2. **ความมีเหตุผล** หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งใกล้และไกล

แนวทางการปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับ

การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้คือการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี ซึ่งสามารถสรุปปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2550)

เศรษฐกิจพอเพียงเน้นให้ชาวบ้านสามารถพึ่งตนเองได้ มีพออยู่พอกินและยังเป็นการกลับฟื้นคืนจิตวิญญาณมนุษย์สู่ชีวิตเศรษฐกิจที่แท้จริง อันประกอบไปด้วย มนุษย์กับธรรมชาติ ความสามารถในการพึ่งตนเองนั้น อย่างน้อยที่สุดชาวบ้านสามารถมีพออยู่พอกิน เมื่อเหลือจากการอุปโภคบริโภคจึงนำผลผลิตออกขายเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือน วิธีนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นระบบผลิตหนึ่งครัวเรือนสองวิธีการผลิต วิธีการผลิตแรกแก้ปัญหาการไม่พอกิน เมื่อแก้ได้แล้วจึงเข้าสู่วิถีที่สองคือผลิตออกขายเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือนในสภาวะวิกฤติ หากทุกคนยังพอมีอาหารกินอิ่ม ปัญหาทางสังคมก็จะไม่รุนแรง ความขัดแย้งในทางสังคมก็จะลดน้อยลงและถ้าหากมีผลผลิตมากพอที่จะขายก็จะบรรเทาภาวะวิกฤติได้มากขึ้น

กล่าวโดยสรุปแล้ว แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่เน้นการประกอบสัมมาชีพของชาวบ้านที่เป็นการร่วมกันผลิตในรูปกลุ่มกิจกรรมการเกษตร ต่อเนื่องการเกษตรและนอกภาคการเกษตรในระดับครอบครัว เพื่อพอกิน พอใช้ จากนั้นลักษณะกลุ่มอาจขยายก้าวสู่ชุมชนและภูมิภาคในอนาคต โดยเน้นจุดหมายให้คนมีความสุขและชุมชนเข้มแข็ง แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปสู่การปฏิบัติในรูปกิจกรรมต่างๆ คือ การดำเนินงานเรื่องการเกษตรผสมผสาน (ทฤษฎีใหม่และการเกษตรยั่งยืน) การดำเนินเพื่อพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน การระดมทุนและการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนและพัฒนาไปสู่องค์กรการเงินในที่สุด การพัฒนากลุ่มอาชีพ เป็นต้น

การพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข”

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลาและเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งการรอดพ้นจากภัยและวิกฤติ เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

กรมการพัฒนาชุมชน (2550) กรมพัฒนาชุมชนมุ่งพัฒนาชุมชนเพื่อให้ชุมชนเข้มแข็ง และมีความสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืนด้วยการส่งเสริมพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งมีเสถียรภาพ โดยการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้ชุมชนพออยู่พอกิน อยู่ดีกินดี และมีชีวิตสุข ตามศักยภาพของชุมชนโดยใช้กลยุทธ์ ส่งเสริมการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อประกอบอาชีพ และดำรงชีวิตใน 3 แผนงานหลัก คือ

1. ส่งเสริมการประกอบอาชีพตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่ครัวเรือนยากจน
2. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมกลุ่ม องค์กร และเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมในชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาชุมชน

ในการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาชุมชนควรดำเนินงานใน 3 ระดับ คือ

1. **ระดับจิตสำนึก** ส่งเสริมให้ชุมชนมีความตระหนักในการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง และรู้สึกพอเพียง โดยยึดมั่นหลัก 3 ประการคือ
 - 1.1 ใช้ชีวิตบนพื้นฐานของการรู้จักตนเอง
 - 1.2 คิดพึ่งพาตนเองและพึ่งพาซึ่งกันและกันในการดำเนินกิจกรรมในชุมชน
 - 1.3 การใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ลดกิเลสและความต้องการของตนเอง
2. **ระดับปฏิบัติ** ส่งเสริมการให้เกิดการปฏิบัติใน 4 ขั้นตอน คือ
 - 2.1 ต้องพยายามพึ่งตนเอง ให้ได้ในระดับครอบครัวก่อน โดยเฉพาะปัจจัยสี่ในการดำรงชีวิต
 - 2.2 อยู่ได้อย่างพอเพียง ดำเนินชีวิตโดยยึดหลักทางสายกลาง
 - 2.3 อยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทร การแจกจ่าย และแบ่งปันก่อให้เกิดวัฒนธรรมที่ดี ลดความเห็นแก่ตัว

2.4 อยู่ดียังขึ้นด้วยการเรียนรู้ เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ พัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น ใช้
คุณธรรมและวัฒนธรรมเป็นต้นนำ

กิจกรรมในระดับปฏิบัติในชุมชนที่มีลักษณะเป็นเศรษฐกิจพอเพียง สามารถส่งเสริมได้ใน
ลักษณะ 3 กลุ่มกิจกรรมหลัก คือ

1. กิจกรรมการผลิตที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม แต่ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนอย่างคุ้มค่า
2. การรวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมร่วมของสมาชิกในชุมชนด้วยทุนทางสังคมที่มีอยู่ เช่น
จัดทำแผนแม่บทชุมชน จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นต้น
3. กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจิตสำนึกท้องถิ่นส่งเสริมวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของเศรษฐกิจ
พอเพียง เช่น ปลูกฝังความเอื้ออาทรในชุมชน เป็นต้น

ระดับปฏิเวธ ผลที่ได้จากการปฏิบัติจะเกิดความพอเพียงใน 3 ระดับ คือ

1. ความพอเพียงในระดับครอบครัว
2. ความพอเพียงในระดับชุมชน การรวมกลุ่มกันทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม
3. ความพอเพียงในระดับสังคม เกิดการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สืบทอดภูมิปัญญา
ร่วมกัน และระหว่างชุมชนพัฒนาตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดสังคมแห่งความพอเพียง

กิจกรรมของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” เป็นกิจกรรมหนึ่งที่ทาง
กรมพัฒนาชุมชนได้จัดสร้างแผนขึ้นมาเมื่อปี พ.ศ. 2549 เพื่อใช้เป็นกิจกรรมในการขับเคลื่อน “ปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียง” ให้เป็นรากฐานของชีวิตประชาชนในหมู่บ้านมาใช้ในการพัฒนาครอบครัวและ
ชุมชน ซึ่งได้มีกิจกรรมที่แต่ละครอบครัวและชุมชนได้นำมาเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ เพื่อ
ให้ครอบครัวและชุมชนอยู่เย็นเป็นสุขด้วยกัน โดยมีกิจกรรมที่ควรปฏิบัติดังนี้

1. ด้านการลดรายจ่าย
 - 1.1 ครั้วเรือนทำสวนครั้ว
 - 1.2 ครั้วเรือนปลูกคอบายมุข
2. ด้านการเพิ่มรายได้
 - 2.1 ครั้วเรือนมีอาชีพเสริม
 - 2.2 ครั้วเรือนใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม
3. ด้านการประหยัด
 - 3.1 ครั้วเรือนมีการออมทรัพย์
 - 3.2 ชุมชนมีกลุ่มออมทรัพย์
4. ด้านการเรียนรู้
 - 4.1 ชุมชนมีการสืบทอดและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - 4.2 ครั้วเรือนมีการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน
5. ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน
 - 5.1 ชุมชนใช้วัสดุคิบอย่างยั่งยืนในการประกอบอาชีพ
 - 5.2 ชุมชนปลูกต้นไม้ให้ร่มรื่นเป็นหมู่บ้านน่าอยู่

6. ด้านการเอื้ออารีต่อกัน

6.1 ชุมชนมีการดูแลช่วยเหลือ คนจน คนด้อยโอกาส และคนประสบปัญหา

6.2 ชุมชน “รู้จักสามัคคี”

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้นำกิจกรรมของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็น เป็นสุข” นำมาใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ในการวัดระดับการพัฒนาชุมชนของตำบลท่าซิ่น อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

ความหมายของความคิดเห็น

มีผู้ที่ให้ความหมายของคำว่า “ความคิดเห็น” ไว้มากมาย ซึ่งผู้วิจัยได้ยกมาเพียงบางท่าน ดังนี้

जारอง เงินดี (2534) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในลักษณะไม่ลึกซึ้งเหมือนทัศนคติ ความคิดเห็นนั้นอาจกล่าวได้ว่าเป็นการแสดงออกของทัศนคติก็ได้ สังเกตและวัดได้

นพมาศ ธีรเวคิน (2535) กล่าวว่า ความคิดเห็นนั้นถูกจัดว่า เป็นส่วนที่มนุษย์ได้แสดงออกมาโดยการพูดหรือเขียน มนุษย์นั้นจะพูดจากใจจริง พูดตามสังคม หรือพูดเพื่อเอาใจผู้ฟังก็ตามแต่ เมื่อพูดหรือเขียนไปแล้วก็ทำให้เกิดผลได้ คนส่วนใหญ่ก็จะถือว่าสิ่งที่มนุษย์แสดงออกมานั้นเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงความในใจ

ปณิธิ พุทธกรรณา (2544) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นส่วนหนึ่งของทัศนคติ ไม่สามารถแยกความคิดเห็น และทัศนคติออกจากกันได้ เพราะความคิดเห็นมีลักษณะคล้ายกับทัศนคติ แต่ความคิดเห็นแตกต่างจากทัศนคติตรงที่ ทัศนคติเป็นความพร้อมทางจิตใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่อาจจะแสดงออกมาได้ทั้งคำพูดและการกระทำ ทัศนคติไม่เหมือนกับความคิดเห็นตรงที่ไม่ใช่สิ่งเร้าที่จะ

แสดงออกได้อย่างเปิดเผย หรือตอบสนองอย่างตรงๆ และลักษณะของความคิดเห็นไม่ลึกซึ้งเหมือนทัศนคติ

Hilgard (1962 อ้างใน ชาญวรณ จิราพงษ์, 2548) ให้ความหมายว่า ความคิดเห็น คือ การพิจารณาตัดสินใจ หรือความเชื่อที่นำไปสู่การคาดคะเนหรือการแปรผลในพฤติกรรมหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น

Remmers (1985 อ้างใน ชาญวรณ จิราพงษ์, 2548) ได้แบ่งความคิดเห็นออกเป็น 3 ประเภทด้วยกัน คือ

1. ความคิดเห็นเชิงบวกสุดเชิงลบสุด เป็นความคิดเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ซึ่งสามารถทราบทิศทางได้ ทิศทางบวกสุด ได้แก่ ความรักจนหลงบูชา ทิศทางลบสุด ได้แก่ รังเกียจมาก ความคิดเห็นที่รุนแรงที่เปลี่ยนแปลงได้ยาก

2. ความคิดเห็นที่เกิดจากความรู้ความเข้าใจ การมีความคิดต่อสิ่งหนึ่งขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจที่มีต่อสิ่งนั้น เช่น ความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่ดี ชอบ ยอมรับ เห็นด้วย ความรู้ความเข้าใจในลักษณะเป็นกลาง เฉยๆ ไม่มีความคิดเห็น ความรู้ความเข้าใจในทางที่ไม่ดี ไม่ชอบ รังเกียจไม่เห็นด้วย

3. การแยกแยะเป็นส่วน กล่าวคือ การพิจารณาต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อย่างละเอียด ซึ่งสามารถแยกออกจากกันได้ ทำให้เกิดความคิดเห็นได้ง่ายกว่าการรับรู้แบบหยาบๆ

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความคิดเห็น

สาวิตรี รัตนวิชา (2547) ได้สรุปถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นไว้ว่า

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่

1.1 ระดับการศึกษา การศึกษามีอิทธิพลมากต่อการแสดงออกซึ่งความคิดเห็น เพราะการศึกษาทำให้บุคคลนั้นๆ มีความรู้ในเรื่องต่างๆ เพิ่มมากขึ้น ดังนั้นคนที่มีความรู้มากก็จะมีความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ อย่างมีเหตุและมีผล

1.2 ความเชื่อ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลในการยอมรับต่อสิ่งต่างๆ ซึ่งอาจแตกต่างกันออกไป เช่น ความเชื่อในการนับถือศาสนา เป็นต้น

1.3 สถานภาพทางสังคม หมายถึง สิทธิและหน้าที่ที่มีต่อผู้อื่นและต่อสังคม หรือกลุ่ม เป็นส่วนรวม

1.4 ประสบการณ์ เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ทำให้มีความรู้ความเข้าใจ หน้าที่และความรับผิดชอบของงานซึ่งจะส่งผลต่อความคิด

2. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม ได้แก่

2.1 การอบรมของครอบครัว หมายถึง การที่พ่อแม่หรือบุคคลในครอบครัวสั่งสอน โดยทางตรงและทางอ้อมให้สมาชิกของกลุ่มได้เรียนรู้หรือรับเอาระเบียบ วิธี กฎเกณฑ์ ค่านิยมต่างๆ ที่กลุ่มนั้น ได้กำหนดไว้เป็นระเบียบของการประพฤติและความสัมพันธ์ของสมาชิกในสังคมนั้น

2.2 กลุ่มและสังคมที่เกี่ยวข้อง มีอิทธิพลต่อบุคคลเป็นอย่างมากเพราะเมื่อทุกคนอยู่ในกลุ่มหรือสังคมใด ก็จะต้องยอมรับหรือปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มหรือสังคมนั้น และในที่สุดก็มักจะมีความเห็นคล้อยตามไปกับกลุ่มและสังคมนั้นด้วย

2.3 สื่อมวลชน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นของบุคคล เพราะเป็นสื่อที่สร้างความคิดทั้งด้านบวกและด้านลบ

สรุปได้ว่า สิ่งที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคล ประกอบไปด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น ระดับการศึกษา ความเชื่อ ประสบการณ์ หรือ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม เช่น การอบรมของครอบครัว กลุ่มและสังคมที่บุคคลเข้าไปเกี่ยวข้อง เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ฉวีวรรณ แก้วมณี (2541) ได้ทำการศึกษาเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศงาน สาธารณสุขระดับจังหวัดศึกษาเฉพาะจังหวัดอำนาจเจริญ จากการศึกษาพบว่า ผู้นิเทศงานและผู้รับการนิเทศมีความคิดเห็นว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในภาพรวมแล้วควรมีทั้งด้านบุคลิกภาพ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการบริหารงานอยู่ในระดับสูง สำหรับคุณลักษณะที่พึงประสงค์รายข้อด้านบุคลิกภาพ ทั้งผู้นิเทศงานและผู้รับการนิเทศได้จัดลำดับความสำคัญ คือ มีระดับความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความเป็นมิตรยิ้มแย้ม แจ่มใส คบง่าย เปิดเผย ไม่ถือตัวและมีความเป็นประชาธิปไตย ด้านภาวะผู้นำ คือ ต้องเป็นผู้มีคุณธรรม มีความยุติธรรม มนุษย์สัมพันธ์ สามารถสร้างทีมงานและพัฒนาทีมงานให้มีคุณภาพอยู่เสมอ ด้านทักษะบริหาร คือ ควรมีความรู้ความสามารถในการวางแผน สามารถหาวิธีทางที่จะทำให้เกิดผลสำเร็จในการทำงานสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ภิรมย์ สุทา (2541) ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทผู้นำต่อการพัฒนาท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีสุขาภิบาลแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่า ประชาชนต้องการให้ประธานสุขาภิบาลต้องมาจากการเลือกตั้ง ซึ่งสรุปว่าประชาชนที่มาจากการเลือกตั้งมีความรู้ความสามารถไม่ด้อยไปกว่าประชาชนที่มาจากการแต่งตั้ง และประชาชนที่มาจากการเลือกตั้งเห็นความสำคัญของปัญหาของประชาชนมากกว่าประชาชนที่มาจากการแต่งตั้ง

ปัญญา พละศักดิ์ (2542) ได้ทำการศึกษาเรื่อง คุณลักษณะและแบบผู้นำของสาธารณสุขอำเภอ ตามทัศนะของผู้ได้บังคับบัญชา: ศึกษากรณีจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ลักษณะของสาธารณสุขอำเภอ/กิ่งอำเภอที่ต้องการ คือ ความเป็นมิตร ยิ้มแย้มแจ่มใส คบง่ายเปิดเผย ไม่ถือตัว มีความกระตือรือร้น กระฉับกระเฉง ตื่นตัวอยู่เสมอ มีความเชื่อมั่นในตนเองอย่างมีเหตุผล มีความยุติธรรม ซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส แบบผู้นำที่ต้องการ คือ ผู้นำแบบประชาธิปไตย ที่เปิดโอกาสให้ผู้บังคับบัญชาแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ยอมรับความคิดเห็นที่มีเหตุผล เอาใจใส่ดูแลทุกข์สุข คอยให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาได้

อนุพงษ์ วาวศ์มูล (2542) ศึกษา การพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชนบทในภาวะวิกฤติ เศรษฐกิจตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่: ศึกษาเฉพาะสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท พบว่า โครงการส่งเสริมการใช้ตามทฤษฎีใหม่ สามารถสนองแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ได้ ทั้งในขั้นมีอยู่-มีกิน และเพิ่มรายได้-ลดค่าใช้จ่าย ทำให้คุณภาพชีวิตของชาวชนบทเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม ในด้านเศรษฐกิจพบว่า คราวเรือนในสมาชิกของจังหวัดเชียงรายและ

แพร์ มีรายได้อันเป็นผลมาจากการดำเนินกิจกรรมแบบผสมผสานสูงกว่า 99,732 บาท ต่อปี ซึ่งเป็นรายได้โดยเฉลี่ยของเกษตรกรในชนบท และในด้านการลดรายจ่ายในครัวเรือน พบว่า สมาชิกได้บริโภคผลผลิตที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมฯ คิดเป็นมูลค่าปีละประมาณ 26,958.89 บาท และ 36,107.39 บาท ตามลำดับ สุดท้ายด้านสังคมพบว่า ได้สร้างความแข็งแกร่งให้เกิดขึ้นแก่องค์กรชุมชนที่จัดตั้งขึ้นทั้งสามจังหวัด คือ เชียงราย แพร่ และศรีสะเกษ

กิตติกร สุนทรานุกฤษ์ (2543) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุมชนพึ่งตนเอง: กรณีศึกษาชุมชนศิระหอโสก จากการศึกษาพบว่า การตีความหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาของสมเด็จพระโพธิญาณได้ก่อให้เกิดแนวคิดระบบบุญนิยม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของชาวโสกในด้านต่างๆ ขึ้นมาโดยมีมิติทางเศรษฐกิจ คือ แนวคิดเศรษฐกิจศาสตร์บุญนิยม ชุมชนศิระหอโสกหลักคำสอนได้ถูกแปลงไปเป็นกฎระเบียบและแนวทางปฏิบัติในชีวิตประจำวันของสมาชิกชุมชน ซึ่งโดยทั่วไปแล้วสมาชิกชุมชนมีการรับรู้และปฏิบัติตามหลักคำสอนได้ และระบบเศรษฐกิจของชุมชนศิระหอโสกแบ่งออกได้ 2 ระดับ ระดับแรกเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มุ่งตอบสนองความต้องการภายในของชุมชนเป็นหลัก ขณะที่ระดับที่สองเป็นการทำธุรกิจชุมชนซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนเพื่อนำมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมของชุมชนและขยายเครือข่ายการทำงานออกไป นอกจากนี้ชุมชนก็ยังมีส่วนที่ได้รับการสนับสนุนในรูปแบบของการบริจาคและรูปแบบอื่นๆ ด้วยชุมชนศิระหอโสกจึงสามารถพึ่งตนเองได้ในระดับหนึ่ง อันเนื่องมาจากเงื่อนไข 3 ประการ ประการแรก คือ การมีความสัมพันธ์ทางสังคมที่เข้มแข็ง ประการที่สอง คือ การมีปัจจัยในการดำรงชีวิตอย่างเพียงพอ และประการที่สาม คือ การมีความเป็นอิสระในการทำงานและการจัดการกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน

จำเรียง คำป้อม (2543) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แบบผู้นำและพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาดีเด่น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 2 โรงเรียน มีแบบผู้นำที่ไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารทั้ง 2 คนมีความรู้ ความสามารถในการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน ต่างก็ได้รับการยอมรับจากบุคลากรในโรงเรียนและชุมชนว่าเป็นผู้บริหารที่มีความเป็นผู้นำด้านมุ่งงาน ผู้นำด้านมุ่งสัมพันธ์ ผู้นำด้านมุ่งประสิทธิผล และผู้นำตามหลักพระพุทธศาสนา คือ รู้จักการครองตน ครองคน และครองงาน

นิยม ไผ่โสภา (2543) ได้ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการครองตน ครองคน และครองงานตามแนวพุทธธรรมของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม พบว่า พฤติกรรมการครองตน ครองคน และครองงานตามแนวพุทธธรรมของผู้บริหาร โรงเรียน

มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู-อาจารย์ ในโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยส่วนรวมและเป็นรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

อัครพล วรรณสุทธะ (2543) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำในการเสริมสร้างความเข้มแข็ง เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง: ศึกษากรณีเปรียบเทียบบ้านศิลาภักย์กับบ้านถิ่นสำราญ อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า การเสริมสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองให้ประสบความสำเร็จส่วนหนึ่งเกิดจาก ผู้นำชุมชนใช้ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย เข้ามามีบทบาทในการระดมปัจจัยความร่วมมือของสมาชิก ปัจจัยเกี่ยวกับการเงิน ปัจจัยที่เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์กับภายนอกและภายใน มาใช้ในกระบวนการพัฒนาชุมชนหมู่บ้าน และยังพบว่า ผู้นำนั้นต้องเป็นผู้ที่มีความเสียสละอย่างมาก ตลอดจนทำงานอย่างมีความโปร่งใส ไม่คอร์รัปชัน มีความยุติธรรม จึงสามารถสร้างศรัทธาจากชาวบ้าน ตลอดจนการระดมการมีส่วนร่วมจากชาวบ้านมาใช้ในกระบวนการพัฒนาชุมชนได้

เสาวภา เดชาภิมณธ์ (2544) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุมชนแบบพึ่งตนเอง: กรณีศึกษาชุมชนคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลจากการศึกษาพบว่า การพัฒนาชุมชนได้ใช้หลักการพัฒนาชุมชนแบบพึ่งตนเอง ในทางปฏิบัติได้เกิดขึ้นมานานแล้ว โดยเฉพาะในสังคมชนบทไทย ทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและระดับชุมชน และความพยายามพึ่งตนเองนั้น ยังประกอบไปด้วยปัจจัยอื่นในหลายๆ ด้านที่เป็นตัวช่วยให้การพึ่งตนเองนั้นประสบผลสำเร็จ เช่น ลักษณะภูมิศาสตร์ ความสมบูรณ์ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ การมีวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นๆ หล่อหลอมให้โครงสร้างทางสังคมของชุมชนนั้นเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้และหลักการบริหารจัดการของชุมชนคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นชุมชนที่มาจากบรรดาเหล่าทหารเกณฑ์ ที่หนีการเกณฑ์ทัพเพื่อไปรบที่เมืองไทรบุรีในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น มาตั้งรกรากประกอบอาชีพทำสวน “สมรม” ซึ่งเป็นการเกษตรผสมผสานกันระหว่างสวนกับป่า มีรูปแบบวิธีการเพาะปลูกเลียนแบบธรรมชาติ การพัฒนาและหลักการบริหารจัดการภายในชุมชน เกิดจากการทำงานของหน่วยงานย่อยต่างๆ ทางสถาบันสังคมและได้ทำงานอย่างประสานสอดคล้องกัน เนื่องด้วยชุมชนคีรีวงเป็นชุมชนที่มีพื้นฐานความสัมพันธ์แบบเครือญาติ ดังนั้นหลักการบริหารจัดการของชุมชนจึงใช้หลักการแบบคนในครอบครัว มีความยึดหยุ่น ช่วยกันดูแลซึ่งกันและกัน และทุกคนพร้อมใจกันที่จะปฏิบัติตามกฎระเบียบของชุมชน ผู้ศึกษาจึงพบว่าชาวชุมชนคีรีวง มีวิถีความเป็นอยู่เรียบง่าย มีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน อยู่กันแบบพี่น้องและวิถีการผลิตที่ไม่ทำลายทรัพยากรสิ่งแวดล้อม และ อีกทั้งยังพบว่าชาวชุมชนคีรีวงมีศักยภาพ ที่สามารถพัฒนาสร้างกลุ่มออมทรัพย์ของหมู่บ้านได้ และเป็นองค์กรที่มีความเข้มแข็ง รวมทั้งสามารถผลิตสินค้าอุปโภคบริโภค นำไปแปรรูปเป็นสินค้าอุตสาหกรรม มีศักยภาพในการใช้ระบบเทคโนโลยีที่เหมาะสมผนวกกับภูมิปัญญาชาวบ้านที่สั่งสม

มาเป็นร้อยปี เกิดเป็นระบบเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง ซึ่งเป็นฐานสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศให้เข้มแข็ง

สมบัติ พันธิวิเศษณ์ และคณะ (2545) ได้ทำการศึกษาเศรษฐกิจแบบพอเพียงกับการอยู่รอดของชุมชนชนบทไทย: กรณีศึกษาชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากการศึกษาพบว่า เศรษฐกิจแบบพอเพียงเป็นวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การบริโภคและการจำแนกแจกจ่ายผลผลิตภายในชุมชนกับโลกภายนอกภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบเปิด โดยมีพฤติกรรมทางเศรษฐกิจแบบพอประมาณและมีเหตุผลมีความพยายามลดความเสี่ยงจากเหตุการณ์ที่ไม่อาจคาดหวังได้พร้อมกับการพยายามสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองเพื่อนำไปสู่การพึ่งตนเองได้สำหรับการศึกษามุ่งความสนใจไปที่หน่วยทางเศรษฐกิจสองระดับคือ ระดับครัวเรือนและระดับชุมชน ความพอเพียงทางเศรษฐกิจของหน่วยทางเศรษฐกิจทั้งสองระดับต่างมีความสัมพันธ์และเกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกัน ความพอเพียงทางเศรษฐกิจทั้งระดับครัวเรือนและชุมชนมิได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นทั้งที่เป็นทั้งรูปธรรมและนามธรรม ได้แก่ ที่ดิน เงินทุน เทคโนโลยี ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความเข้มแข็งขององค์กรระดับชุมชน การศึกษา วัฒนธรรม และความเชื่อ ความขยันหมั่นเพียรและความอดทนของสมาชิกในครัวเรือน ซึ่งผลการศึกษาคครัวเรือนและชุมชนตัวอย่างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่าครัวเรือนส่วนใหญ่ต่างมีหนี้สินและดิ้นรนเพื่อหารายได้ให้พอเพียงกับรายจ่าย ส่วนครัวเรือนที่มีระดับรายได้พอเพียงจะมีลักษณะการประกอบอาชีพทั้งในภาคเกษตรและนอกเกษตร ซึ่งในส่วนครัวเรือนเกษตรที่มีรายได้พอเพียงก็จะเป็นการเกษตรแบบผสมผสาน มีปัจจัยการผลิตที่สำคัญเป็นของตนเองโดยเฉพาะที่ดินและแรงงานที่พอเพียง รวมทั้งมีจำนวนวันทำงานที่สูงกว่าวันทำงานโดยเฉลี่ยของครัวเรือนทั่วไปด้วย จากการศึกษาพบว่า แรงงานหลักของครัวเรือนที่มีความพอเพียงจะอยู่ประมาณ 3.72 คน ขนาดที่ดินที่พอเพียงของครัวเรือนโดยเฉลี่ยเท่ากับ 16.20 ไร่ วันทำงานของแรงงานครัวเรือนในอาชีพหลักเฉลี่ยเท่ากับ 208.35 วันต่อคน ต้องการทุนเงินสดเพื่อการประกอบอาชีพเกษตรประมาณปีละ 15,001-20,000 บาทต่อครัวเรือน ซึ่งจำนวนเงินดังกล่าวนี้สอดคล้องกับระดับการออมในรูปแบบเงินสดที่ครัวเรือนคิดว่าพอเพียงด้วย นอกจากนี้ยังพบว่า ครัวเรือนในชุมชนที่มีระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจสูงมักจะมีรายจ่ายสูงตามไปด้วย การออมของครัวเรือนที่ศึกษาอยู่ในระดับต่ำมาก โดยมีครัวเรือนเพียงร้อยละ 19.36 ของครัวเรือนทั้งหมดที่มีการออมและส่วนใหญ่เป็นการออมในระดับต่ำคือไม่เกิน 10,000 บาทต่อครัวเรือน

ดลมนรรัตน์ บากา และคณะ (2546) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง จากการศึกษาพบว่า ผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียงอยู่ในระดับต่ำ เมื่อพิจารณาจากตามตัวแปรอายุ สถานภาพ

การสมรส อาชีพ รายได้ต่อเดือน และตำแหน่งทางสังคมแต่ละจังหวัด อาจจะเป็นเพราะตามปัจจัยข้างต้นนั้นเป็นปัจจัยที่สำคัญในการบ่งชี้ให้เห็นถึงศักยภาพของผู้นำท้องถิ่นแต่ละท้องถิ่นจึงแตกต่างกัน

ทศมนพร พุทธจันทร์ (2547) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นในการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาข้าราชการจังหวัดราชบุรี จากการวิจัยพบว่า ข้าราชการจังหวัดราชบุรีมีความคิดเห็นในการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการรับรู้เนื้อหาสาระโดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก คือ ทราบถึงเนื้อหาสาระของเศรษฐกิจพอเพียง รับรู้ถึงความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับด้านการนำมาใช้ประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ซึ่งข้าราชการของจังหวัดราชบุรีได้นำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ และยังได้นำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตทำให้ครอบครัวมีความสุข อีกทั้งนำแนวเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาคนในจังหวัดราชบุรีได้

จริยา สุพรรณ (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การยอมรับเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของเกษตรกรในชุมชนบ้านหลุมมะขาม ตำบลหนองไม้แก่น อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนบ้านหลุมมะขามเกิดจากการรวมตัวของเกษตรกรที่อพยพมาจาก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และจากอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี โดยระยะแรกได้รับจ้างเป็นแรงงานตัดไม้ จากนั้นได้จับจองพื้นที่ดังกล่าวทำการเกษตร ซึ่งการดำเนินชีวิตของเกษตรกรในช่วงนั้นเป็นเศรษฐกิจแบบดั้งเดิม คือผลิตเพื่อการบริโภคภายในครัวเรือนและมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในชุมชน ต่อมามีการปรับเปลี่ยนการดำเนินชีวิตตามกระแสทุนนิยมที่เข้ามาในชุมชนรวมทั้งได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเพาะปลูกเป็นพืชเชิงเดี่ยว ส่งผลให้เกษตรกรเกิดปัญหาภาวะหนี้สินในระดับสูง มีการจัดการทรัพยากรที่ไม่พึ่งพาซึ่งกันและกัน เกษตรกรส่วนหนึ่งจึงได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินชีวิตและรูปแบบการผลิตเป็นไปตามเศรษฐกิจพอเพียง โดยจุดเริ่มต้นได้เป็นอย่างดีจากการศึกษาดูงานจากเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพตามแนวคิดดังกล่าว ซึ่งในปัจจุบันกลุ่มตัวอย่างในชุมชนบ้านหลุมมะขามที่ได้ดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง มีรายได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ฟิล บารุงซีพ (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสามารถของผู้บริหารทรัพยากรบุคคล: กรณีศึกษาจากความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานทรัพยากรในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปฏิบัติงานทรัพยากรบุคคลมีระดับความคิดเห็นต่อความสามารถในปัจจุบันและอนาคตในด้านภาวะผู้นำ ดังนี้ มีความคิดเห็นต่อความสามารถในปัจจุบันด้านภาวะผู้นำในอันดับสูงสุด คือ มีบุคลิกภาพที่ดูน่าเชื่อถือ มีความพร้อมในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

สุภาวดี ติมินทร์ (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นของกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า ระดับภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นของกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และหลักการและกระบวนการวางแผนด้านการรับรู้ข่าวสารในเรื่องการพัฒนาท้องถิ่นและอื่นๆ กรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบลและระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง แตกต่างกันมีภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ และหลักการและกระบวนการวางแผนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีเพศ อายุ อาชีพ รายได้ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม และการได้รับการอบรมความรู้แตกต่างกัน มีภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และหลักการและกระบวนการวางแผนไม่แตกต่างกัน กรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับการฝึกอบรม ความรู้ มีผลทำให้ภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการรับรู้ข่าวสารในเรื่องการพัฒนาท้องถิ่นและอื่นๆ ของกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีเพศ อายุ อาชีพ รายได้ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง และการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมแตกต่างกัน มีภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการรับรู้ข่าวสารในเรื่องการพัฒนาท้องถิ่นและอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในงานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง ภาวะผู้นำและการพัฒนาชุมชนตามเศรษฐกิจพอเพียงของตำบลท่าซิ่น อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยผู้วิจัยได้ศึกษาถึงภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนและการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ในตำบลท่าซิ่น อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราชและเพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนและการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ของประชาชนที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกัน

สมมติฐานในการวิจัย

1. ประชาชนที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนแตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข”แตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้นำชุมชน และการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็น เป็นสุข” ในตำบลท่าจีน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนและการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ของประชาชนที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกัน โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย ประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ประชาชนที่เกี่ยวข้องกับโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็น เป็นสุข” ของตำบลท่าจีน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ใน 3,062 ครัวเรือน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน คณะกรรมการประเมินผลระบบมาตรฐานผู้นำชุมชน และประชาชนทั่วไป ใน 15 หมู่บ้านของตำบลท่าจีน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช คือ หมู่บ้านทางขึ้น หมู่บ้านตะเคียนดำ หมู่บ้านยางงาม หมู่บ้านสาขา หมู่บ้านวัดเทวดาราม หมู่บ้านสำนักม่วง หมู่บ้านไร่ หมู่บ้านหน้าเขา หมู่บ้านประดู่หอม หมู่บ้านโนโค๊ะ หมู่บ้านกลาง หมู่บ้านสี่กั๊ก หมู่บ้านแขก หมู่บ้านพระเลียบ และหมู่บ้านไทรเพหาญ

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่างมีดังต่อไปนี้คือ

ขั้นตอนที่ 1 การหาขนาดกลุ่มตัวอย่างที่น้อยที่สุด ที่สามารถยอมรับได้เพื่อนำมาเป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมด โดยใช้หลักการคำนวณจากสูตรของทาโร่ ยามานะ (Yamane, 1973 อ้างใน บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2543)

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของจำนวนครัวเรือน
 N = จำนวนหน่วยของครัวเรือน
 e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (ในการศึกษานี้กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 0.07)

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า } n &= \frac{3,062}{1 + (3,062)(0.07)^2} \\ &= 191.330 \approx 200 \end{aligned}$$

ดังนั้น ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 200 ครัวเรือน

ขั้นตอนที่ 2 วิธีการสุ่มตัวอย่าง

1. ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ซึ่งได้แก่ ผู้นำชุมชนทั้งหมด 30 คน และคณะกรรมการประเมินผลระบบมาตรฐานผู้นำชุมชนทั้งหมด 17 คน ที่อาศัยอยู่ใน 15 หมู่บ้านของตำบลท่าจีน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย กำนัน 1 คน ผู้ใหญ่บ้าน 14 คน สมาชิกบริหารส่วนตำบล 15 คน พัฒนาการ 1 คน สาธารณสุขตำบล 1 คน และประธานกลุ่ม/องค์กร 15 คนรวม 47 คน

2. ใช้วิธีการสุ่มแบบสัดส่วนชั้นภูมิ โดยการคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการกระจายตามสัดส่วนของจำนวนครัวเรือนในแต่ละหมู่บ้านต่อจำนวนครัวเรือนทั้งหมดกับขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการจากนั้น มีวิธีการคำนวณดังนี้

$$\text{ตามสูตร } N_h = \frac{n}{N} \times n_h$$

n_h	=	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน
n	=	ขนาดของประชากรในแต่ละหมู่บ้าน
N	=	ขนาดของประชากรทั้งหมด
N_h	=	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

3. ใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญสำหรับประชาชนทั่วไปใน 15 หมู่บ้าน จำนวนของกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ปรากฏรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างของตำบลท่าจีน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน	กลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง		กลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ประชาชนทั่วไป
				ผู้นำ	คณะกรรมการ ประเมินผลระบบ มาตรฐานผู้นำชุมชน	
1	หมู่บ้านทางจีน	277	17	2	1	14
2	หมู่บ้านตะเคียนดำ	337	21	2	2	17
3	หมู่บ้านยางงาม	182	12	2	1	9
4	หมู่บ้านสาขา	271	17	2	1	14
5	หมู่บ้านวัดเทวดาราม	281	17	2	1	14
6	หมู่บ้านสำนักม่วง	321	20	2	2	16
7	หมู่บ้านไร่	162	11	2	1	8
8	หมู่บ้านหน้าเขา	210	14	2	1	11
9	หมู่บ้านประดู่หอม	249	15	2	1	12
10	หมู่บ้านในโครีะ	125	9	2	1	6
11	หมู่บ้านกลาง	60	6	2	1	3
12	หมู่บ้านสี่กั๊ก	199	13	2	1	10
13	หมู่บ้านแขก	134	10	2	1	7
14	หมู่บ้านพระเลียบ	125	9	2	1	6
15	หมู่บ้านไทรเพาญ	129	9	2	1	6
รวมทั้งสิ้น		3,062	200	30	17	153

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ของตำบลท่าซิ่น อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด (Close-ended question) และปลายเปิด (Open-ended question) 9 ข้อ ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับเพศ อายุ สถานภาพการสมรส วุฒิการศึกษา สถานภาพทางสังคม อาชีพหลัก รายได้หลัก การดำรงตำแหน่ง และประเภทของผู้นำชุมชน

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนในตำบลท่าซิ่น อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามความคิดเห็นของประชาชนที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกัน ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้านมีทั้งหมด 74 ข้อ คือ ด้านการบริหารตนเองมีทั้งหมด 20 ข้อ ด้านการบริหารสังคมมีทั้งหมด 20 ข้อ และด้านการบริหารงานมีทั้งหมด 34 ข้อ

ลักษณะของแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) แบบสัมภาษณ์ที่เป็นเชิงบวกในข้อ 1-26, 28-29, 31-39, 41-43, 45-47, 49-70 และ 73-74 2) แบบสัมภาษณ์ที่เป็นเชิงลบในข้อ 27, 30, 40, 44, 48 และ 71-72 ที่ใช้ในส่วนของการวัดระดับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนในตำบลท่าซิ่น อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามความคิดเห็นของประชาชนที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกัน ใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งแบ่งเป็น 3 ช่วงคะแนน คือ

ความคิดเห็น		เชิงบวก	เชิงลบ
น้อย	ให้คะแนนเท่ากับ	1	3
บางครั้ง	ให้คะแนนเท่ากับ	2	2
ทุกครั้ง	ให้คะแนนเท่ากับ	3	1

จากนั้นผู้วิจัยรวบรวมคะแนนทั้งหมดของแบบสัมภาษณ์ เพื่อหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งเกณฑ์การวัดออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของแต่ละอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนอันตรภาคชั้น}} \\ &= \frac{3 - 1}{3} \\ &= 0.67 \end{aligned}$$

จากเกณฑ์ดังกล่าว สามารถแปลความหมายของระดับคะแนนได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ระดับภาวะผู้นำ
1.00 – 1.67	น้อย
1.68 – 2.35	ปานกลาง
2.36 – 3.00	มาก

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.67 คือ มีภาวะผู้นำในระดับต่ำ หมายถึง กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าระดับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนในตำบลท่าจีน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราชอยู่ในระดับต่ำ

คะแนนเฉลี่ย 1.68 – 2.35 คือ มีภาวะผู้นำในระดับปานกลาง หมายถึง กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าระดับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนในตำบลท่าจีน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราชอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 2.36 – 3.00 คือ มีภาวะผู้นำในระดับสูง หมายถึง กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าระดับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนในตำบลท่าจีน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราชอยู่ในระดับสูง

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับระดับการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ของตำบลท่าจีน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งประกอบด้วย 6 ด้านมีทั้งหมด 12 ข้อ คือ ด้านการลดรายจ่าย มีทั้งหมด 2 ข้อ

ด้านการเพิ่มรายได้มีทั้งหมด 2 ข้อ ด้านการประหยัดมีทั้งหมด 2 ข้อ ด้านการเรียนรู้มีทั้งหมด 2 ข้อ ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนมีทั้งหมด 2 ข้อ และด้านการเอื้ออารีต่อกันมีทั้งหมด 2 ข้อ ซึ่งแบบสัมภาษณ์ที่นำมาใช้นั้นได้นำมาจากกรมพัฒนาชุมชน

ลักษณะของแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในส่วนของการวัดระดับการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ของตำบลท่าจีน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราชใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งแบ่งเป็น 3 ช่วงคะแนน คือ

น้อย	ให้คะแนนเท่ากับ 1
ปานกลาง	ให้คะแนนเท่ากับ 2
มาก	ให้คะแนนเท่ากับ 3

จากนั้นผู้วิจัยรวบรวมคะแนนทั้งหมดของแบบสัมภาษณ์ เพื่อหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งเกณฑ์การวัดออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ความกว้างของแต่ละอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนอันตรภาคชั้น}} \\
 &= \frac{3 - 1}{3} \\
 &= 0.67
 \end{aligned}$$

จากเกณฑ์ดังกล่าว สามารถแปลความหมายของระดับคะแนนได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ระดับการพัฒนาชุมชนฯ
1.00 – 1.67	น้อย
1.68 – 2.35	ปานกลาง
2.36 – 3.00	มาก

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.67 คือ มีการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ในระดับต่ำ หมายถึง กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาชุมชนในตำบลท่าซิ่น อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราชอยู่ในระดับต่ำ

คะแนนเฉลี่ย 1.68 – 2.35 คือ มีการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ในระดับปานกลาง หมายถึง กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าระดับการพัฒนาชุมชนในตำบลท่าซิ่น อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราชอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 2.36 – 3.00 คือ มีการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ในระดับสูง หมายถึง กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาชุมชนในตำบลท่าซิ่น อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ในระดับสูง

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการสร้างและพัฒนาคุณภาพของเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย การตรวจสอบเครื่องมือแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. ตรวจสอบเครื่องมือด้านความเที่ยงตรงในเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นพร้อมกับนิยามของตัวแปรเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขความชัดเจนถูกต้องในด้านเนื้อหา และลักษณะเนื้อเรื่องในการวัดให้เหมาะสมก่อนนำไปทดลองใช้

2. นำแบบสัมภาษณ์ที่แก้ไขปรับปรุงไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ของตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 30 คน ซึ่งมีได้เป็นกลุ่มตัวอย่างของการศึกษา เพื่อทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.8606 ซึ่งอยู่ในระดับสูง จึงได้ทำการนำแบบสัมภาษณ์ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ข้อมูลทุติยภูมิ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่วิจัยจากหนังสือ เอกสาร ตำราวิชาการ เอกสารทางราชการ วารสาร ผลงานการวิจัย บทความ ซึ่งสามารถค้นคว้าได้จากแหล่งต่างๆ โดยเฉพาะห้องสมุด และได้มีการทำหนังสือออกจากทางมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และออกจากทางสาขาพัฒนสังคมศาสตร์เพื่อขอความอนุเคราะห์ด้านข้อมูล คำแนะนำและคำปรึกษากับกรมพัฒนาชุมชน เพื่อข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยได้มีการทำหนังสือออกจากทางมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และออกจากทางสาขาพัฒนสังคมศาสตร์และกรมพัฒนาชุมชนได้ทำการออกหนังสือแจ้งรายชื่อและระยะเวลาของผู้วิจัยในการลงพื้นที่ไปเก็บข้อมูลกับพัฒนาการจังหวัด นครศรีธรรมราชได้ทราบก่อน และทางพัฒนาการจังหวัดนครศรีธรรมราชได้ประสานงานกับพัฒนาการอำเภอเพื่อแจ้งขออนุญาตในการลงพื้นที่ไปเก็บแบบสัมภาษณ์ของงานวิจัยครั้งนี้
2. ข้อมูลปฐมภูมิ ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์แล้วไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยตัวเองระหว่างเดือนมิถุนายน-เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2550 ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการประเมินผลระบบมาตรฐานผู้นำชุมชน กลุ่มตัวอย่างที่เลือกเฉพาะเจาะจงเอาไว้ ส่วนการสัมภาษณ์ประชาชนทั่วไปนั้น ใช้วิธีการแบบบังเอิญในการเข้าไปสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนในแต่ละหมู่บ้านตามจำนวนที่คำนวณไว้แล้ว
3. ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมแบบสัมภาษณ์กลับคืนมาด้วยตัวเอง โดยได้แบบสอบถามสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์รวมทั้งสิ้นจำนวน 200 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้เพื่อนำไปทำการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรม SPSS

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้สำหรับอธิบายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างตามปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส วุฒิการศึกษา สถานภาพทางสังคม อาชีพหลัก รายได้จากการประกอบอาชีพหลัก และประเภทของผู้นำชุมชน

2. ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยได้แบ่งระดับภาวะผู้นำและระดับการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ออกเป็น 3 ระดับ คือ สูง ปานกลาง และต่ำ

3. ใช้ค่า F-test (One-Way Analysis of Variance, ANOVA) เพื่อทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และเพื่อทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อระดับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชน และที่มีต่อระดับการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” หรือความแตกต่างของกลุ่มที่มากกว่า 2 กลุ่มที่ระดับนัยสำคัญสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการวิเคราะห์รายคู่ โดยใช้วิธีของ Scheffe

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำและการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของตำบลท่าจีน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตาม ขั้นตอนต่างๆ และเสนอผลงานการวิจัยออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 ระดับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 3 ระดับการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 200 คน ซึ่งประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส วุฒิการศึกษา สถานภาพทางสังคม อาชีพหลัก รายได้จากการประกอบอาชีพหลัก และการสมัครเข้าระบบมาตรฐานผู้นำชุมชนปรากฏรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

(n=200)		
ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	119	59.50
หญิง	81	40.50
อายุ		
18-22 ปี	3	1.50
23-30 ปี	22	11.00
31-40 ปี	60	30.00
41-50 ปี	59	29.50
51 ปีขึ้นไป	56	28.00
อายุสูงสุด = 85 ปี อายุต่ำสุด = 22 ปี อายุเฉลี่ย = 48 ปี		
สถานภาพการสมรส		
โสด	9	4.50
สมรส	172	86.00
หย่าหรือหม้าย	19	9.50
วุฒิการศึกษา		
ประถมศึกษา	118	59.00
มัธยมศึกษา	59	29.50
อนุปริญญา	7	3.50
ปริญญาตรี	16	8.00
สถานภาพทางสังคม		
ผู้นำชุมชน	30	15.00
คณะกรรมการประเมินผลระบบ		
มาตรฐานผู้นำชุมชน	17	8.50
ประชาชนทั่วไป	153	76.50

ตารางที่ 2 (ต่อ)

	(n=200)	
ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพหลัก		
รับราชการ	10	5.00
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	2	1.00
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	40	20.00
เกษตรกรกรรม	109	54.50
รับจ้างทั่วไป	39	19.50
รายได้จากการประกอบอาชีพหลักต่อปี		
ต่ำกว่า 50,000 บาท	100	50.00
50,001-100,000 บาท	61	30.50
100,001-150,000 บาท	17	8.50
150,001-200,000 บาท	10	5.00
200,001-250,000 บาท	2	1.00
250,001บาทขึ้นไป	10	5.00
รายได้จากการประกอบอาชีพสูงสุดต่อปี = 500,000บาท		
รายได้จากการประกอบอาชีพต่ำสุดต่อปี = 10,000 บาท		
รายได้จากการประกอบอาชีพเฉลี่ยต่อปี = 84,680บาท		
การสมัครเข้าระบบมาตรฐานผู้นำชุมชน		
สมัครแล้ว	9	30.00
ยังไม่สมัคร	21	70.00

ข้อมูลจากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย ร้อยละ 59.5 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 40.5 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 30.0 ส่วนใหญ่มีการสมรสแล้ว ร้อยละ 86.0 สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 59.0 ส่วนใหญ่มีสถานภาพทางสังคมเป็นประชาชนทั่วไป ร้อยละ 76.50 ส่วนใหญ่มีการประกอบอาชีพเกษตรกรกรรมเป็นอาชีพหลัก ร้อยละ 54.5 มีรายได้จากการประกอบอาชีพอยู่ระหว่าง ต่ำกว่า 50,000 บาท/ปี ร้อยละ 50.0 ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่ยังไม่สมัครเข้าระบบมาตรฐานผู้นำชุมชน ร้อยละ 70.00

ส่วนที่ 2 ระดับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

ปรากฏรายละเอียดดังตารางที่ 3-6

ตารางที่ 3 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชน
ด้านการบริหารตนเองตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

ด้านการบริหารตนเอง	ระดับความคิดเห็น			\bar{X}	S.D.	ระดับภาวะผู้นำ ของผู้นำชุมชน
	น้อย	บางครั้ง	ทุกครั้ง			
(n=200)						
บุคลิกภาพ						
1. แต่งตัวตามสบาย ยกเว้น เวลาที่มีการประชุม	14	51	135	2.63	0.59	สูง
2. แต่งกายเหมาะสมตาม โอกาสโดยพิจารณาจาก ลักษณะของงานและ บุคคลที่ต้องพบปะ ติดต่อด้วย	(7.00)	(25.50)	(67.50)	2.73	0.47	สูง
3. ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอะไร มักจะตัดสินใจอย่าง เด็ดขาด	23	68	109	2.42	0.69	สูง
4. เมื่ออยู่ในที่ประชุม มักจะมีคามเชื่อมั่น ในการแสดงความคิด เห็น	(11.50)	(34.00)	(54.50)	2.51	0.67	สูง
5. พูจจา สุภาพ อ่อนหวาน กับทุกคน	6	30	164	2.80	0.47	สูง
ค่าเฉลี่ย	(3.00)	(15.00)	(82.00)	2.62	0.42	สูง

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			\bar{X}	S.D.	ระดับภาวะผู้นำ ของผู้นำชุมชน
	น้อย	บางครั้ง	ทุกครั้ง			
ความรู้ความสามารถ						
6. ติดตามข่าวสารบ้านเมือง อยู่เสมอเพื่อนำความรู้ที่ ได้รับมาปรับปรุงงานให้ ต่อสมัยต่อการเปลี่ยนแปลง ในปัจจุบัน	16 (8.00)	63 (31.50)	121 (60.50)	2.51	0.65	สูง
7. เข้าร่วมการอบรมหลักสูตร ต่างๆ เมื่อมีโอกาส	13 (6.50)	52 (26.00)	135 (67.50)	2.55	0.64	สูง
8. ใช้ความรู้ความสามารถ ของตนเองในการแก้ไข ปัญหาตามสถานการณ์	15 (7.50)	76 (38.00)	109 (54.50)	2.45	0.64	สูง
9. ใช้ความรู้ความสามารถ ในการกำหนดคุณภาพ ของให้บรรลุตาม เป้าหมายที่วางไว้	15 (7.50)	62 (31.00)	123 (61.50)	2.50	0.65	สูง
10. นำความรู้ความสามารถ ที่ได้รับการอบรมมาใช้ ในการพัฒนาชุมชน ค่าเฉลี่ย	18 (9.00)	52 (26.00)	130 (65.00)	2.51	0.52	สูง
คุณธรรม/ศีลธรรม/ จริยธรรม						
11. ปฏิบัติตามหลักธรรม คำสอนของพระพุทธ ศาสนาอย่างเคร่งครัด	17 (8.50)	99 (49.50)	84 (42.00)	2.36	0.64	สูง
12. เป็นแบบอย่างที่ดีใน การลด ละเลิก อบายมุข	27 (13.50)	94 (47.00)	79 (39.50)	2.28	0.72	ปานกลาง

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			\bar{X}	S.D.	ระดับภาวะผู้นำ ของผู้นำชุมชน
	น้อย	บางครั้ง	ทุกครั้ง			
13. มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่คดโกง	8 (4.00)	37 (18.50)	155 (77.50)	2.67	0.59	สูง
14. ปฏิบัติงานด้วยความ โปร่งใส	10 (5.00)	31 (15.50)	159 (79.50)	2.69	0.58	สูง
15. มีความยุติธรรมให้กับ ทุกคนในชุมชน ค่าเฉลี่ย	7 (3.50)	36 (18.00)	157 (78.50)	2.70	0.55	สูง
วินัยในตนเอง						
16. ไม่ว่าจะทำอะไรก็ตาม จะทำทุกอย่างทุกเรื่อง อย่างมีหลักการและ เหตุผล	6 (3.00)	58 (29.00)	136 (68.00)	2.59	0.57	สูง
17. ปฏิบัติตนต่อครอบครัว อย่างสม่ำเสมอ	8 (4.00)	25 (12.50)	167 (83.50)	2.78	0.48	สูง
18. ประพฤติปฏิบัติตามกฎ ระเบียบข้อบังคับใน การปฏิบัติงาน	9 (4.50)	36 (18.00)	155 (77.50)	2.69	0.55	สูง
19. มีความรับผิดชอบต่อ หน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	8 (4.00)	29 (14.50)	163 (81.50)	2.72	0.55	สูง
20. เข้าประชุมตรงต่อเวลา ทุกครั้ง ค่าเฉลี่ย	7 (3.50)	39 (19.50)	154 (77.00)	2.69	0.53	สูง
ค่าเฉลี่ยรวม				2.59	0.38	สูง

(n=200)

จากตารางที่ 3 กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าระดับภาวะผู้นำด้านของผู้นำชุมชนการบริหารตนเองอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 2.59 เมื่อพิจารณาระดับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนด้านการบริหารตนเองเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่มีระดับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนด้านการบริหารตนเองสูงที่สุด คือ วินัยในตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2.69 รองลงมา คือ บุคลิกภาพ มีค่าเฉลี่ย 2.62 คุณธรรม/ศีลธรรม/จริยธรรมมีค่าเฉลี่ย 2.54 และต่ำที่สุด คือ ความรู้ความสามารถ มีค่าเฉลี่ยรวมกัน 2.51

ตารางที่ 4 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนด้านการบริหารสังคมตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

ด้านการบริหารสังคม	ระดับความคิดเห็น			\bar{X}	S.D.	ระดับภาวะผู้นำ ของผู้นำชุมชน
	น้อย	บางครั้ง	ทุกครั้ง			
(n=200)						
มนุษยสัมพันธ์						
21. ไปร่วมงานสังคมหรือ งานรื่นเริง						
22. พุดคุย ทักทาย ปราศัย กับผู้อื่น	2 (1.00)	55 (27.50)	143 (71.50)	2.65	0.52	สูง
23. พุดจา ขกย่องให้เกียรติ ผู้อื่น	3 (1.50)	28 (14.00)	169 (84.50)	2.80	0.44	สูง
24. ยิ้มแย้มแจ่มใสเวลา ปฏิบัติงาน	9 (4.50)	36 (18.00)	155 (77.50)	2.74	0.51	สูง
25. แสดงความเป็นมิตรกับ ทุกคน และง่ายต่อ การคบหาสมาคมด้วย	3 (1.50)	27 (13.50)	170 (85.00)	2.83	0.42	สูง
	3 (1.50)	25 (12.50)	172 (86.00)	2.83	0.41	สูง
ค่าเฉลี่ย				2.77	0.36	สูง

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ด้านการบริหารสังคม	ระดับความคิดเห็น			\bar{X}	S.D.	ระดับภาวะผู้นำ ของผู้นำชุมชน
	น้อย	บางครั้ง	ทุกครั้ง			
ความเป็นประชาธิปไตย						
26. ยอมรับความคิดเห็นของ ผู้อื่นเสมอ	8 (4.00)	47 (23.50)	145 (72.50)	2.70	0.53	สูง
27. ขอบสั่งการหรือบังคับ ให้คนอื่นทำตามความ ต้องการของตนเอง	120 (60.00)	56 (28.00)	24 (12.00)	2.54	0.69	สูง
28. ใช้สิทธิออกเสียงทุกครั้ง เมื่อมีการเลือกตั้ง	5 (2.50)	11 (5.50)	184 (92.00)	2.89	0.39	สูง
29. ให้เกียรติและเคารพ ในการตัดสินใจของผู้อื่น	4 (2.00)	40 (20.00)	156 (78.00)	2.74	0.49	สูง
30. เวลาทำงานชอบทำงาน อยู่ตามลำพังคนเดียว ไม่ชอบทำงานร่วมกับ คนอื่น	133 (66.50)	49 (24.50)	18 (9.00)	2.55	0.67	สูง
ค่าเฉลี่ย				2.68	0.37	สูง
การประสานงานที่ดี						
31. ส่งเสริมให้เกิด การทำงานร่วมกันของ สมาชิกในกลุ่ม หรือ องค์กร	15 (7.50)	64 (32.00)	121 (60.50)	2.53	0.64	สูง
32. เป็นตัวเชื่อมในกลุ่ม องค์กร และชุมชน เช่น การจัดหาวิทยากรหรือ ผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม องค์กร และชุมชน	17 (8.50)	67 (33.50)	116 (58.00)	2.44	0.69	สูง

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ด้านการบริหารสังคม	ระดับความคิดเห็น			\bar{X}	S.D.	ระดับภาวะผู้นำ ของผู้นำชุมชน
	น้อย	บางครั้ง	ทุกครั้ง			
33. ติดต่อประสานกับ หน่วยงานภายนอกเพื่อ ของบประมาณมาพัฒนา กลุ่ม องค์กร และชุมชน	17 (8.50)	76 (38.00)	107 (53.50)	2.46	0.67	สูง
34. ใช้ภาษาพูดที่เข้าใจง่าย และมีความชัดเจน ในการทำงานร่วมกัน	3 (1.50)	42 (21.00)	155 (77.50)	2.72	0.50	สูง
35. ดูแลและสนับสนุนให้ ทีมงานมีความรัก สามัคคีร่วมประสานกัน ในการทำงาน ค่าเฉลี่ย	9 (4.50)	41 (20.50)	150 (75.00)	2.67	0.55	สูง
การเป็นที่ปรึกษาที่ดี				2.56	0.50	สูง
36. รับฟังปัญหาของคนอื่น ที่เข้ามาขอความคิดเห็น จากท่านไม่ว่าจะเป็น ปัญหาเรื่องงานหรือ เรื่องส่วนตัว	10 (5.00)	38 (19.00)	152 (76.00)	2.65	0.56	สูง
37. ให้ข้อเสนอแนะในการ แก้ปัญหาและชี้ให้เห็น ถึงปัญหาอื่นๆ ที่คาด ไม่ถึง	13 (6.50)	67 (33.50)	120 (60.00)	2.52	0.63	สูง
38. รักษาความลับส่วนตัว ของผู้อื่น	13 (6.50)	50 (25.00)	137 (68.50)	2.61	0.60	สูง

(n=200)

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ด้านการบริหารสังคม	ระดับความคิดเห็น			\bar{X}	S.D.	ระดับภาวะผู้นำ ของผู้นำชุมชน
	น้อย	บางครั้ง	ทุกครั้ง			
39. วิจัยและให้ ข้อเสนอแนะแก่ทีมงาน ที่ทำงานไม่ดี	19 (9.)	55 (27.50)	126 (63.00)	2.48	0.67	สูง
40. ให้คำปรึกษาเฉพาะเรื่อง งานเท่านั้น	107 (53.50)	50 (25.00)	43 (21.50)	2.30	0.77	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย				2.51	0.45	สูง
ค่าเฉลี่ยรวม				2.63	0.34	สูง

จากตารางที่ 4 กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าระดับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนด้านการบริหารสังคมอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 2.63 เมื่อพิจารณาระดับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนด้านการบริหารสังคมเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่ระดับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนด้านการบริหารสังคม มีระดับสูงที่สุด คือ มนุษยสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2.77 รองลงมา คือ ความเป็นประชาธิปไตย มีค่าเฉลี่ย 2.68 การประสานงานที่ดี มีค่าเฉลี่ย 2.56 และต่ำที่สุด คือ การเป็นที่ปรึกษาที่ดี มีค่าเฉลี่ย 2.51

ตารางที่ 5 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชน
ด้านการบริหารงานตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

ด้านการบริหารงาน	ระดับความคิดเห็น			\bar{X}	S.D.	ระดับภาวะผู้นำ ของผู้นำชุมชน
	น้อย	บางครั้ง	ทุกครั้ง			
(n=200)						
การวางแผน						
41. ก่อนการดำเนินงานใด มีการกำหนดแผน กลยุทธ์ของกลุ่ม องค์กร และชุมชน	15 (7.50)	79 (39.50)	106 (53.00)	2.45	0.63	สูง
42. เมื่อทราบจุดอ่อน จุดแข็ง ของปัญหาที่จะวิเคราะห์ หาวิธีการแก้ไขปัญหา นั้นๆ ให้หมดไปเสมอ	12 (6.00)	81 (40.50)	107 (53.50)	2.45	0.60	สูง
43. งานที่จะออกมาใน รูปแบบกิจกรรมโครงการ ก่อนการดำเนินงานเสมอ	16 (8.00)	73 (36.50)	111 (55.50)	2.43	0.65	สูง
44. ทำงานจะไม่ค่อยมี การวางแผนการ ปฏิบัติงาน	127 (63.50)	48 (24.00)	25 (12.50)	2.53	0.69	สูง
45. ก่อนการลงมือปฏิบัติงาน จะมีการคำนึงถึงผลดี ผลเสียที่จะตามมา ค่าเฉลี่ย	11 (5.50)	53 (26.00)	136 (68.00)	2.54	0.63	สูง
การแก้ไขปัญหาและตัดสินใจ						
46. นำปัญหาที่เกิดขึ้นมา ร่วมกันกำหนดแนวทาง การแก้ไขและป้องกัน ปัญหาในด้านต่างๆ เสมอ	9 (4.50)	64 (32.00)	127 (63.50)	2.56	0.59	สูง

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ด้านการบริหารงาน	ระดับความคิดเห็น			\bar{X}	S.D.	ระดับภาวะผู้นำ ของผู้นำชุมชน
	น้อย	บางครั้ง	ทุกครั้ง			
47. เป็นคนที่กล้าคิดและ กล้าตัดสินใจในการ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น	16 (8.00)	51 (25.50)	133 (66.50)	2.55	0.62	สูง
48. ไม่อธิบายในการตัดสินใจ ในการปฏิบัติงาน บางอย่าง	133 (66.50)	53 (26.50)	14 (7.00)	2.62	0.62	สูง
49. เมื่อเกิดปัญหาจะมี การศึกษาถึงสาเหตุ ที่ทำให้เกิดปัญหาแล้ว จึงหาวิธีแก้ไขปัญหา ให้หมดไป	13 (6.50)	59 (29.50)	128 (64.00)	2.52	0.63	สูง
50. มีการจัดเตรียมการแก้ไข ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น หลังจากการปฏิบัติงาน ค่าเฉลี่ย	20 (10.00)	57 (28.80)	123 (61.50)	2.50	0.67	สูง
การบริหารงบประมาณ/ การเงิน/การบัญชี				2.55	0.46	สูง
51. มีความสามารถเสนอแนะ แนวทางระบบการบริหาร งบประมาณ การเงิน การบัญชีที่เหมาะสมต่อ กลุ่ม/เครือข่ายและชุมชน	15 (7.50)	64 (32.00)	121 (60.50)	2.52	0.64	สูง
52. มีการชี้แจงถึงแหล่งที่ ของงบประมาณ ค่าใช้จ่าย ทั้งหลายให้สมาชิกหรือ ชุมชน ได้รับทราบทุกครั้ง	8 (4.00)	54 (27.00)	138 (69.00)	2.60	0.60	สูง

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ด้านการบริหารงาน	ระดับความคิดเห็น			\bar{X}	S.D.	ระดับภาวะผู้นำ ของผู้นำชุมชน
	น้อย	บางครั้ง	ทุกครั้ง			
53. เปิดโอกาสให้สามารถ ตรวจสอบค่าใช้จ่าย งบประมาณที่ได้มา	15 (7.50)	34 (17.00)	151 (75.50)	2.64	0.62	สูง
54. เปิดโอกาสให้สามารถ ตรวจสอบการเงิน การบัญชี ได้ ค่าเฉลี่ย	15 (7.50)	28 (14.00)	157 (78.50)	2.64	0.63	สูง
การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง				2.60	0.54	สูง
55. ได้นำความรู้ และ เทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ กับกลุ่ม องค์กรและ ชุมชน	38 (19.00)	87 (43.50)	75 (37.50)	2.24	0.74	ปานกลาง
56. นำความรู้และเทคโนโลยี ใหม่ๆ ที่กลุ่ม/องค์กร/ เครือข่าย/ชุมชนยังไม่เคย ใช้มาก่อนจนเกิดความ กีดหน้าในการลดต้นทุน ลด การเพิ่มผลผลิต	40 (20.00)	90 (45.00)	70 (35.00)	2.15	0.72	ปานกลาง
57. สามารถนำความรู้มาใช้ ในการปรับปรุงและ พัฒนางานอย่างต่อเนื่อง	18 (9.00)	59 (29.50)	123 (61.50)	2.49	0.65	สูง
58. สนับสนุนให้มีการ ปฏิบัติงานอย่างเป็น ขั้นตอนเพื่อลดการเกิด ข้อผิดพลาด	10 (5.00)	57 (28.50)	133 (66.50)	2.54	0.62	สูง

(n=200)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ด้านการบริหารงาน	ระดับความคิดเห็น			\bar{X}	S.D.	ระดับภาวะผู้นำ ของผู้นำชุมชน
	น้อย	บางครั้ง	ทุกครั้ง			
59. จัดให้มีผู้เชี่ยวชาญด้าน การประกอบอาชีพ เข้ามาให้ความรู้/สอน งานให้กับชาวบ้านที่ยัง ว่างงานอยู่	26 (13.00)	77 (38.50)	97 (48.50)	2.28	0.73	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย				2.34	0.54	ปานกลาง
การควบคุมและประเมินผล						
60. นำเอากฎระเบียบ ข้อบังคับมาใช้ในการ ปฏิบัติควบคุมการทำงาน อย่างชัดเจน	18 (9.00)	62 (31.00)	120 (60.00)	2.45	0.69	สูง
61. มีการประเมินผล การดำเนินงาน	11 (5.50)	70 (35.00)	119 (59.50)	2.50	0.63	สูง
62. มีการตรวจสอบผลของ การปฏิบัติงานในกลุ่ม/ องค์กร	10 (5.00)	70 (35.00)	120 (60.00)	2.52	0.60	สูง
63. กำหนดมาตรฐานใน การทำงานอย่างชัดเจน	12 (6.00)	65 (32.50)	123 (61.50)	2.52	0.64	สูง
64. มีการรายงาน ความก้าวหน้าของงาน ที่ทำอย่างสม่ำเสมอ	14 (7.00)	66 (33.00)	120 (60.00)	2.49	0.65	สูง
ค่าเฉลี่ย				2.50	0.57	สูง

(n=200)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ด้านการบริหารงาน	ระดับความคิดเห็น			\bar{X}	S.D.	ระดับภาวะผู้นำ ของผู้นำชุมชน
	น้อย	บางครั้ง	ทุกครั้ง			
(n=200)						
การสร้างและพัฒนาทีมงาน						
65. ให้ข้อเสนอแนะใน การปรับแผนงาน โครงการได้ก่อนปัญหา จะลุกลามบานปลายโดย ยังคงระดับเป้าหมายไว้	17 (8.50)	74 (37.00)	109 (54.50)	2.47	0.64	สูง
66. ในการปฏิบัติงานทุกครั้ง จะมีการประเมินผลงาน ทุกครั้งว่าเป็นไปตาม เป้าหมายที่วางไว้	12 (6.00)	63 (31.50)	125 (62.50)	2.54	0.60	สูง
67. สามารถถ่ายทอดความรู้ ความสามารถที่จำเป็น ต่อการทำงานให้กับ สมาชิกได้อย่างมี ประสิทธิภาพและ ประสิทธิผล	17 (8.50)	87 (43.50)	96 (48.00)	2.38	0.64	สูง
68. นำแนวคิดใหม่ๆ มาปรับ ใช้ในการทำงานเสมอ	21 (10.50)	95 (47.50)	84 (42.00)	2.30	0.65	ปานกลาง
69. มีการจัดพาทีมงานไปดู งานเพื่อนำความรู้ที่ ได้มาปรับใช้กับการ ปฏิบัติของทีมงาน	31 (15.50)	80 (40.00)	89 (44.50)	2.25	0.73	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย				2.39	0.53	สูง

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ด้านการบริหารงาน	ระดับความคิดเห็น			\bar{X}	S.D.	ระดับภาวะผู้นำ ของผู้นำชุมชน
	น้อย	บางครั้ง	ทุกครั้ง			
(n=200)						
ความรับผิดชอบต่องาน						
70. ยอมรับข้อผิดพลาดใน หน้าที่ก่อนโดยไม่ต้อง รอให้ผู้อื่นตำหนิหรือ จําานต่อหลักฐาน	17 (8.50)	68 (34.00)	115 (57.50)	2.47	0.66	สูง
71. มักจะเลี่ยงต่อหน้าที่ การงานที่ท่านได้รับ มอบหมายหรือเลี่ยง ทำงานที่ยากเกินกว่า ความสามารถของตนเอง	136 (68.00)	40 (20.00)	24 (12.00)	2.56	0.69	สูง
72. มักจะกล่าวโทษผู้อื่นเมื่อ งานที่ท่านนั้นเกิดความ ล้มเหลวหรือไม่สำเร็จ	152 (76.00)	25 (12.50)	23 (11.50)	2.68	0.63	สูง
73. พยายามจะศึกษาและ หาทางแก้ไขปัญหาที่ เกิดขึ้นให้สำเร็จลุล่วง	12 (6.00)	47 (23.50)	141 (70.50)	2.57	0.64	สูง
74. ไม่ย่อท้อเมื่อเกิดอุปสรรค ในการทำงาน ค่าเฉลี่ย	9 (4.50)	33 (16.50)	158 (79.00)	2.71	0.54	สูง
				2.60	0.43	สูง
ค่าเฉลี่ยรวม				2.49	0.42	สูง

จากตารางที่ 5 กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าระดับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนด้านการบริหารงานอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 2.49 เมื่อพิจารณาระดับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนด้านการบริหารงานเป็นรายองค์ประกอบพบว่าองค์ประกอบที่มีระดับสูงที่สุด คือ การบริหารงบประมาณ/การเงิน/การบัญชีและความรับผิดชอบต่องาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2.60 รองลงมา คือ การแก้ไขปัญหา

และตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ย 2.55 การควบคุมและประเมินผล มีค่าเฉลี่ย 2.50 การวางแผน มีค่าเฉลี่ย 2.46 การสร้างและพัฒนาทีมงาน มีค่าเฉลี่ย 2.39 และต่ำที่สุด คือ การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ย 2.34

ตารางที่ 6 ระดับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

(n=200)				
ด้านที่	ภาวะผู้นำของ ผู้นำชุมชน	\bar{X}	S.D.	ระดับภาวะผู้นำของผู้นำ ชุมชนรายด้าน
1.	ด้านการบริการตนเอง	2.59	0.38	สูง
2.	ด้านการบริหารสังคม	2.63	0.34	สูง
3.	ด้านการบริหารงาน	2.49	0.42	สูง
ค่าเฉลี่ยรวม		2.57	0.35	สูง

จากตารางที่ 6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าระดับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 2.57 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารสังคมมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย 2.63 และต่ำที่สุด คือ ด้านการบริหารงาน มีค่าเฉลี่ย 2.49

ส่วนที่ 3 ระดับการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏรายละเอียดดังตารางที่ 7-8

ข้อมูลการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” จำแนกออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ ด้านการประหยัด ด้านการเรียนรู้ ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนและด้านการเอื้ออารีต่อกัน

ตารางที่ 7 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการพัฒนาชุมชน
ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข”
ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			\bar{X}	S.D.	ระดับการพัฒนาชุมชนตาม แนวเศรษฐกิจพอเพียงของ โครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจ พอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข”
	น้อย	บางครั้ง	ทุกครั้ง			
(n=200)						
ด้านการลดรายจ่าย						
1. ในครัวเรือนของท่านมีปลูก พืชผักสวนครัวไว้เพื่อ การบริโภคในครัวเรือนของ ท่านเอง	48 (24.00)	89 (44.50)	63 (31.50)	2.10	0.74	ปานกลาง
2. ในครัวเรือนของท่านปลอด จากอบายมุขทั้งหลาย	47 (23.50)	84 (42.00)	69 (34.50)	2.11	0.76	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย				2.10	0.56	ปานกลาง
ด้านการเพิ่มรายได้						
3. ในครัวเรือนของท่าน มีการทำอาชีพเสริม	36 (18.00)	69 (34.50)	95 (47.50)	2.30	0.76	ปานกลาง
4. ในครัวเรือนของท่าน มีการใช้เทคโนโลยีที่ เหมาะสม	25 (12.50)	52 (26.00)	123 (61.50)	2.49	0.71	สูง
ค่าเฉลี่ย				2.39	0.61	สูง
ด้านการประหยัด						
5. ในครัวเรือนของท่านมี การวางแผนการใช้จ่ายเงิน เพื่อให้มีเงินไว้เก็บออม	11 (5.50)	55 (27.50)	134 (67.00)	2.62	0.59	สูง
6. ในชุมชนของท่านมีการจัดตั้ง กลุ่มออมทรัพย์ เช่น กลุ่ม สัจจะ ออมทรัพย์ สหกรณ์ ออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น	7 (3.50)	36 (18.00)	157 (78.50)	2.75	0.51	สูง
ค่าเฉลี่ย				2.68	0.47	สูง

ตารางที่ 7 (ต่อ)

(n=200)

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			\bar{X}	S.D.	ระดับการพัฒนาชุมชนตาม แนวเศรษฐกิจพอเพียงของ โครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจ พอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข”
	น้อย	บางครั้ง	ทุกครั้ง			
ด้านการเรียนรู้						
7. ชุมชนของท่านมีการสืบทอด และใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมา ใช้ในการดำเนินกิจกรรม ในท้องถิ่นหรือใช้ในการ ประกอบอาชีพ	16 (8.00)	50 (25.00)	134 (67.00)	2.59	0.64	สูง
8. ในครัวเรือนของท่านมี การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงมาใช้ในการดำเนิน ชีวิตประจำวัน	10 (5.00)	55 (27.50)	135 (67.50)	2.63	0.58	สูง
ค่าเฉลี่ย				2.61	0.54	สูง
ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและ ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่าง ยั่งยืน						
9. ในชุมชนมีการใช้การนำ วัสดุคิบที่ใช้แล้วกลับมา คัดแปลงขึ้นมาใหม่เพื่อนำ มากลับมาใช้อีกครั้ง	47 (23.50)	44 (22.00)	109 (54.50)	2.31	0.83	ปานกลาง
10. ในชุมชนมีการปลูกต้นไม้ เพื่อให้ความร่มรื่นให้เป็น หมู่บ้านที่น่าอยู่	4 (2.00)	51 (25.50)	145 (72.50)	2.71	0.50	สูง
ค่าเฉลี่ย				2.51	0.59	สูง

ตารางที่ 7 (ต่อ)

(n=200)

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			\bar{X}	S.D.	ระดับการพัฒนาชุมชนตาม แนวเศรษฐกิจพอเพียงของ โครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจ พอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข”
	น้อย	บางครั้ง	ทุกครั้ง			
ด้านการเอื้ออารีต่อกัน						
11. ชุมชนมีการดูแลให้ความ ช่วยเหลือ คนจน คนด้อย โอกาส และคนประสบปัญหา	9 (4.50)	42 (21.00)	149 (74.50)	2.70	0.55	สูง
12. ทุกคนในชุมชน “รู้จักรักและ สามัคคีต่อกัน”	1 (0.50)	30 (15.00)	169 (84.50)	2.84	0.38	สูง
ค่าเฉลี่ย				2.77	0.40	สูง
ค่าเฉลี่ยรวม				2.51	0.39	สูง

จากตารางที่ 7 กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าระดับการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 2.51 เมื่อพิจารณาระดับการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่าด้านที่มีระดับสูงที่สุด คือ ด้านการเอื้ออารีต่อกัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2.77 รองลงมา คือ ด้านการประหยัด มีค่าเฉลี่ย 2.68 ด้านการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 2.61 ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน มีค่าเฉลี่ย 2.51 ด้านการเพิ่มรายได้ มีค่าเฉลี่ย 2.39 และต่ำที่สุด คือ ด้านการลดรายจ่าย มีค่าเฉลี่ย 2.10

ตารางที่ 8 ระดับการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

(n=200)

ด้านที่	การพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข”	\bar{X}	S.D.	ระดับการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข”
1.	ด้านการลดรายจ่าย	2.10	0.56	ปานกลาง
2.	ด้านการเพิ่มรายได้	2.39	0.61	สูง
3.	ด้านการประหยัด	2.68	0.47	สูง
4.	ด้านการเรียนรู้	2.61	0.54	สูง
5.	ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน	2.51	0.59	สูง
6.	ด้านการเอื้ออารีต่อกัน	2.77	0.40	สูง
ค่าเฉลี่ยรวม		2.51	0.39	สูง

จากตารางที่ 8 กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าระดับการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” อยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยรวม 2.51 เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน ปรากฏว่า ด้านการเอื้ออารีต่อกันมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย 2.77 และต่ำที่สุด คือ ด้านการลดรายจ่าย มีค่าเฉลี่ย 2.10

ส่วนที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานของการศึกษาไว้ 2 ข้อ คือ 1) ประชาชนที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนแตกต่างกัน 2) ประชาชนที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” แตกต่างกัน โดยการใช้ F-test เพื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เพื่อทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยหรือความแตกต่างของ

กลุ่มที่มากกว่า 2 กลุ่ม โดยวัดที่ระดับนัยสำคัญเท่ากับ 0.05 จากการวิจัยปรากฏรายละเอียดดังตารางที่ 9-13

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนแตกต่างกัน

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพทางสังคม

(n=200)

สถานภาพทางสังคม	จำนวน (คน)	\bar{X}	S.D.
ผู้นำชุมชน	30	2.58	0.18
คณะกรรมการประเมินผลระบบมาตรฐานผู้นำชุมชน	17	2.49	0.41
ประชาชนทั่วไป	153	2.61	0.35
รวม	200	2.59	0.34

ตารางที่ 10 เปรียบเทียบภาวะผู้นำจำแนกตามสถานภาพทางสังคม

(n=200)

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	2	0.21	0.10	0.886	0.414
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	197	22.76	0.12		
รวม	199	22.96			

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ One Way ANOVA พบว่า บุคคลที่มีการดำรงตำแหน่งแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (ตารางที่ 10)

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” แตกต่างกัน

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพทางสังคม

(n=200)

สถานภาพทางสังคม	จำนวน (คน)	\bar{X}	S.D.
ผู้นำชุมชน	30	2.30	0.38
คณะกรรมการประเมินผลระบบมาตรฐานผู้นำชุมชน	17	2.64	0.34
ประชาชนทั่วไป	153	2.54	0.39
รวม	200	2.51	0.39

* มีนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพทางสังคม

(n=200)

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	2	1.74	0.87	5.94	*0.003
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	197	28.77	0.15		
รวม	199	30.51			

* มีนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 13 แสดงการเปรียบเทียบการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” เป็นรายคู่ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพทางสังคม

(n=200)

สถานภาพทางสังคม	จำนวน (คน)	\bar{X}	S.D.	ผู้นำชุมชน	คณะกรรมการฯ	ประชาชน
ผู้นำชุมชน	30	2.30	0.38	-	-	-
คณะกรรมการฯ	17	2.64	0.34	*	-	-
ประชาชนทั่วไป	153	2.54	0.39	*	-	-
รวม	200	2.51	0.39			

* มีนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตารางที่ 13 พบว่าประชาชนที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่โดยใช้วิธีของ Scheffe พบว่า ผู้นำชุมชนกับคณะกรรมการประเมินผลระบบมาตรฐานผู้นำชุมชน ($\bar{X}=2.64$) และผู้นำชุมชนกับประชาชนทั่วไป ($\bar{X}=2.54$) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ข้อวิจารณ์

ผลจากการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำและการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยมีข้อวิจารณ์ ดังนี้

1. จากผลการศึกษาเกี่ยวกับการสมัครเข้าระบบมาตรฐานผู้นำชุมชนของผู้นำชุมชนในตำบลท่าซิ่น อำเภอท่าเสา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ผู้นำชุมชนที่สมัครเข้าระบบมาตรฐานผู้นำชุมชนมีเพียง 9 คน ส่วนผู้นำชุมชนอีก 21 คน ยังไม่สมัครเข้าระบบมาตรฐานผู้นำชุมชน แต่ปรากฏว่า ระดับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนของทั้ง 2 กลุ่มนั้น อยู่ในระดับสูง อาจจะเป็นเพราะว่ากลุ่มผู้นำชุมชนที่ยังไม่สมัครเข้าระบบมาตรฐานผู้นำชุมชน อาจจะทำให้การสมัครเข้าระบบมาตรฐานผู้นำชุมชนนั้น เป็นสิ่งที่ไม่สำคัญหรือไม่ได้ส่งผลกระทบต่อการทำงาน ต่อการดำรงตำแหน่งของตนเอง เพราะถึงแม้ว่าเชื่อว่าระดับภาวะผู้นำที่ตนเองมีอยู่นั้น ก็ทำให้การปฏิบัติงานต่อชุมชนมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพดีอยู่แล้ว

2. จากผลการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนในตำบลท่าซิ่น อำเภอท่าเสา จังหวัดนครศรีธรรมราชอยู่ในระดับสูง แต่เมื่อพิจารณาภาวะผู้นำทั้ง 3 ด้านพบว่า ภาวะผู้นำด้านการบริหารสังคมของผู้นำชุมชนมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และเมื่อพิจารณาจาก 4 องค์ประกอบ คือ มนุษยสัมพันธ์ ความเป็นประชาธิปไตย การประสานงานที่ดี และการเป็นที่ปรึกษาที่ดี พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มนุษยสัมพันธ์ อาจจะเป็นเพราะว่ามนุษยสัมพันธ์เป็นสิ่งสำคัญสำหรับทุกคน ไม่ว่าจะเป็นตัวผู้นำชุมชนหรือบุคคลอื่นก็ตาม เพราะการที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีนั้นเป็นสิ่งจะทำให้ทำงานร่วมกับผู้อื่นหรือการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งจากการวิจัยครั้งนี้พบว่าผู้นำชุมชนที่ดีนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์เป็นสิ่งที่สำคัญมากที่สุดในด้านการบริหารสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ รุ่งทิวา จักรกร (2526) ที่พบว่า คุณสมบัติของผู้บริหารโรงเรียนด้านคุณสมบัติส่วนตัว คือ มนุษยสัมพันธ์ดี จะประกอบไปด้วย ความเป็นกันเอง ความเสมอต้นเสมอปลาย รู้จักยกย่องชมเชย ความยิ้มแย้มแจ่มใส รู้จักฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ความสามารถในการปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่เสมอ และมีความยืดหยุ่น

3. จากผลการศึกษาที่พบว่าภาวะผู้นำด้านการบริหารตนเองของผู้นำชุมชน พิจารณาจาก 4 องค์ประกอบ คือ บุคลิกภาพ ความรู้ความสามารถ ระดับคุณธรรม/ศีลธรรม/จริยธรรม และวินัยในตนเอง พบว่าองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ วินัยในตนเอง อาจจะเป็นเพราะว่าการมีวินัยในตนเองนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการบริหารตนเอง ให้ประสบความสำเร็จจุดมุ่งไปด้วยดี เพราะ

การมีวินัยในตนเอง จะสามารถสร้างให้องค์ประกอบอื่นๆ ดีขึ้นได้ ถ้าหากว่าผู้นำชุมชนมีวินัยในตนเองการมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ก็จะส่งผลดีต่อการทำงานงานนั้นๆ ให้ประสบความสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ดังนั้นผู้นำชุมชนทุกคนจะต้องมีหรือฝึกไว้ให้เป็นบุคลิกลักษณะประจำตัวให้แก่ตัวเอง ซึ่งสอดคล้องกับ สุจินต์ ปันราช (2541) ที่พบว่า ความมีวินัยเป็นปัจจัยและเป็นพลังสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ผู้ที่เอาชนะความไร้ระเบียบวินัยได้จึงเท่ากับชนะตนเอง ความมีระเบียบวินัยเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะสร้างความเจริญให้แก่ชีวิต ผู้ใดมีวินัยในการใช้เวลาเวลาก็จะคุ้มค่า ผู้ใดมีวินัยในการดำเนินชีวิตชีวิตก็จะประสบความสำเร็จ ผู้ใดที่มีวินัยในการทำงานงานก็จะประสบความสำเร็จมีประสิทธิภาพ

4. จากผลการศึกษาที่พบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารงาน พิจารณาจาก 7 องค์ประกอบ คือ การวางแผน การแก้ไขปัญหาและตัดสินใจ การบริหารงบประมาณ/การเงิน/การบัญชี การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การควบคุมและประเมินผล การสร้างและพัฒนาทีมงาน และความรับผิดชอบต่องานพบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การบริหารงบประมาณ/การเงิน/การบัญชีและความรับผิดชอบต่องาน อาจจะเป็นเพราะว่าการบริหารงบประมาณ/การเงิน/การบัญชีนั่น เป็นสิ่งสำคัญในด้านการบริหารงานเพราะในการการบริหารงานหรือการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ไดวางไว้ นั้น จะต้องมียอดงบประมาณ/การเงินเข้ามาเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะขับเคลื่อนให้งานนั้นๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล แต่ถ้าหากว่าผู้นำชุมชนที่ขาดความรู้ความสามารถในการบริหารงบประมาณ ได้รับงบประมาณมาแล้ว ไม่ได้นำงบประมาณนั้นมาใช้ในการพัฒนาชุมชนหรือนำมาพัฒนาชุมชนในด้านที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน ก็เหมือนเสียงบประมาณนั้นโดยสูญเปล่า ซึ่งจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ผู้นำชุมชนมีความรู้ความสามารถในการบริหารงบประมาณ/การเงิน/การบัญชี ซึ่งส่งผลให้ชุมชนนั้นๆ เกิดการพัฒนามากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ กรมสามัญศึกษา (2529) พบว่า การบริหารงบประมาณเป็นเรื่องของการเงิน เงินเป็นปัจจัยที่สำคัญประเภทหนึ่งในการบริหารการทำงานที่มีประสิทธิภาพนั้นหมายถึงการทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ด้วยวิธีการง่ายๆ รวดเร็ว ให้ได้งานปริมาณมากและงานมีคุณภาพสูง

5. จากผลการศึกษาเกี่ยวกับระดับการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ตามความคิดเห็นของประชาชนในตำบลท่าซิ่น อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การพัฒนาชุมชนตามโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” อยู่ในระดับสูง มี 5 ด้าน

คือ ด้านการเอื้ออารีต่อกัน ($\bar{X} = 2.77$) ด้านการประหยัด ($\bar{X} = 2.68$) ด้านการเรียนรู้ ($\bar{X} = 2.61$) ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ($\bar{X} = 2.51$) ด้านการเพิ่มรายได้ ($\bar{X} = 2.39$) ส่วนการพัฒนาชุมชนตามโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ส่วนทางการลดรายจ่าย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.10$) อาจจะเป็นเพราะว่าในปัจจุบันโลกได้เปลี่ยนแปลงไปทุกอย่างก็ต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย มนุษย์ทุกคนยึดถือวัตถุนิยมมากขึ้น ทุกคนมีสังคม ดังนั้นทุกคนต้องทันสมัย ทันต่อแฟชั่นที่เปลี่ยนแปลงไป ทุกสิ่งทุกอย่างล้วนเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดรายจ่ายเกิดขึ้นทั้งสิ้น เพราะเหตุนี้จึงทำให้รายจ่ายในครอบครัวต้องหมดไปได้ ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่จะใช้จ่ายออกไป ซึ่งแตกต่างจากสมัยอดีตกาลนั้น ทุกคนมีการดำรงชีวิตอยู่อย่างเรียบง่าย โดยยึดถือเอาการดำรงชีวิตแบบยังชีพ คือ การผลิตเพื่อกินเพื่อใช้เองมีความพอเพียงในความเป็นอยู่ของตนเอง ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างญาติมิตร มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันจึงทำให้แต่ละชุมชนอยู่อย่างพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับนักศึกษาหลักสูตรการปฏิบัติการจิตวิทยาฝ่ายอำนวยการรุ่นที่ 100 คณะที่ 1 (2550) ที่ศึกษาถึงเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า การพัฒนาท้องถิ่นให้เข้มแข็งอยู่ได้อย่างยั่งยืนนั้น ต้องมีการสร้างเครือข่าย การดูแล คุ้มครอง การจัดสวัสดิการสังคมภายในชุมชน การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สร้างกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของครอบครัวและกลุ่มต้องพัฒนาศักยภาพและทัศนคติของผู้นำชุมชนส่วนท้องถิ่น บทบาทของผู้นำทุกระดับต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต เพื่อเกิดค่านิยมการเรียนรู้และปฏิบัติตาม

6. จากผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ว่า ประชาชนที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจจะเป็นเพราะว่าในปัจจุบันนั้นในด้านการปฏิบัติงานหรือในการของการปฏิสัมพันธ์กันของบุคคลทั้ง 3 คือ ผู้นำชุมชน คณะกรรมการและประชาชนได้มีการทำงานร่วมกัน ได้มีการต่อประสานงานกันมากขึ้น ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นภาวะผู้นำทางด้านการบริหารตนเอง ภาวะผู้นำทางด้านการบริหารสังคมและภาวะผู้นำทางด้านการบริหารงานก็ตามจะเป็นสิ่งสำคัญในการทำงานร่วมกันหรือการติดต่อประสานงาน ซึ่งทั้ง 3 ด้านนี้ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่บ่งชี้ให้เห็นถึงบุคคลลักษณะของผู้นำแต่ละคนได้เป็นอย่างมาก ดังนั้นในปัจจุบันได้มีการมุ่งเน้นให้ผู้นำชุมชนมีการพัฒนาภาวะผู้นำของตนเองเพื่อก้าวสู่ความเป็นผู้นำยุคใหม่ เพื่อส่งผลดีต่อการพัฒนาชุมชนจะเห็นได้ว่าผู้นำชุมชนในปัจจุบันนั้น ส่วนมากจะเป็นคนที่มีการศึกษาระดับสูงๆ กันทั้งนั้น และผู้นำทุกคนก็ได้เปลี่ยนแปลงตัวเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันทุกคนจึงต้องมีภาวะผู้นำทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารตนเอง ด้านการบริหารสังคม และด้านการบริหารงาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เปรียบได้ว่าเป็นปัจจัย

ข้อหนึ่งในการเป็นผู้นำ ดังนั้นจากความใกล้ชิดของทั้งคณะกรรมการ ประชาชนและผู้นำชุมชนได้มีการปฏิสัมพันธ์กันจึงได้รับรู้ถึงปัจจัยทั้ง 3 ด้าน ที่ตรงกันว่าผู้นำชุมชนทุกคนนั้นภาวะผู้นำชุมชนทั้ง 3 ด้านนี้อยู่ในระดับมากเหมือนกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิยม ใฝ่โสภากา (2543) ที่ศึกษาถึงพฤติกรรมกรรมการรองตน รองคน และรองงานตามแนวพุทธธรรมของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม ที่พบว่า พฤติกรรมการรองตน รองคน และรองงานตามแนวพุทธธรรมของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู-อาจารย์ ในโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยส่วนรวมและเป็นรายด้าน ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ จำเรียง คำป่อง (2543) ที่ศึกษาถึงแบบผู้นำและพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาดีเด่น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 2 โรงเรียน มีแบบผู้นำที่ไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารทั้ง 2 คน มีความรู้ ความสามารถในการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน ต่างก็ได้รับการยอมรับจากบุคลากรในโรงเรียนและชุมชนว่าเป็นผู้บริหารที่มีความเป็นผู้นำด้านมุ่งงาน ผู้นำด้านมุ่งสัมพันธ์ ผู้นำด้านมุ่งประสิทธิผล และผู้นำตามหลักพระพุทธศาสนา คือ รู้จักการรองตน รองคน และรองงาน

7. จากผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้ว่า ประชาชนที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ วิจัยครั้งนี้คือ

7.1 ผู้นำชุมชนกับคณะกรรมการประเมินผลระบบมาตรฐานผู้นำชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” แตกต่างกัน อาจจะเป็นเพราะว่าทั้งผู้นำชุมชนและคณะกรรมการประเมินผลระบบมาตรฐานผู้นำชุมชนนั้น มีการน้อมนำแนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” มาใช้ในการประพฤติปฏิบัติของแต่ละคนแต่ละครอบครัวแตกต่างกันออกไป ดังนั้นการให้ความสำคัญของการน้อมนำแนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” มาใช้ในครอบครัว ในชีวิตประจำวันของทั้ง 2 กลุ่ม ก็จะแตกต่างกันออกไปด้วย เช่น ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ ของทั้งสองกลุ่มก็แตกต่างกันออกไปแล้ว เพราะแต่ละกลุ่มจะมีวิธีการประพฤติปฏิบัติไม่เหมือนกันอยู่แล้วซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จริยา สุพรรณ (2548) ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่อง “การยอมรับเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของเกษตรกรในชุมชนบ้านหลุมมะขาม ตำบลหนองไม้แก่น อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า การยอมรับ

ไปปฏิบัติของแต่ละคนแต่ละครอบครัวจะแตกต่างกัน แต่ทุกคนก็มีการดำเนินชีวิตแบบเดียวกันคือ การดำเนินชีวิตที่อยู่บนพื้นฐานของความพอเพียงและความพอประมาณ และสามารถที่จะพึ่งตนเองได้โดยขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละบุคคล โดยยึดหลัก 3 ประการคือ 1) เรียนรู้ด้วยตนเอง คือ โดยการทำบันทึกรายจ่าย 2) เรียนรู้ปัญหาของตนเอง 3) เรียนรู้ที่จะจัดการกับทรัพยากรที่ตนเองมีอยู่

7.2 ผู้นำชุมชนกับประชาชนทั่วไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” แตกต่างกันอาจจะเป็นเพราะว่าทั้ง 2 กลุ่มนั้นมีชีวิตความเป็นอยู่แตกต่างกันออกไป การประพฤติปฏิบัติ หรือการรับรู้ของการน้อมนำแนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” มาใช้ในครอบครัวหรือชีวิตประจำวันของแต่ละกลุ่มก็แตกต่างกัน ซึ่งจะเห็นได้ว่าการประพฤติปฏิบัติของแต่ละคนแต่ละครอบครัวของทั้ง 2 กลุ่ม ในทั้ง 6 คือ ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ ด้านการประหยัด ด้านการเรียนรู้ ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และด้านการเอื้ออารีต่อกัน ก็จะมีการรับรู้ มีการประพฤติปฏิบัติที่แตกต่างกันออกไปอยู่แล้วซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จริยา สุพรรณ (2548) ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่อง “การยอมรับเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของเกษตรกรในชุมชนบ้านหลุมมะขาม ตำบลหนองไม้แก่น อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า การยอมรับไปปฏิบัติของแต่ละคนแต่ละครอบครัวจะแตกต่างกัน แต่ทุกคนก็มีการดำเนินชีวิตแบบเดียวกันคือ การดำเนินชีวิตที่อยู่บนพื้นฐานของความพอเพียงและความพอประมาณ และสามารถที่จะพึ่งตนเองได้โดยขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละบุคคล โดยยึดหลัก 3 ประการคือ 1) เรียนรู้ด้วยตนเอง คือ โดยการทำบันทึกรายจ่าย 2) เรียนรู้ปัญหาของตนเอง 3) เรียนรู้ที่จะจัดการกับทรัพยากรที่ตนเองมีอยู่

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเรื่อง ภาวะผู้นำและการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนและการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ในตำบลท่าจีน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้นำชุมชน และการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ของประชาชนที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกัน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ประชาชนที่เกี่ยวข้องกับโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ของตำบลท่าจีน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ใน 3,062 ครัวเรือน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน คณะกรรมการประเมินผลระบบมาตรฐานผู้นำชุมชน และประชาชนทั่วไป ใน 15 หมู่บ้านของตำบลท่าจีน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช คือ หมู่บ้านทางขึ้น หมู่บ้านตะเคียนดำ หมู่บ้านยางงาม หมู่บ้านสาขา หมู่บ้านวัดเทวดาราม หมู่บ้านสำนักม่วง หมู่บ้านไร่ หมู่บ้านหน้าเขา หมู่บ้านประดู่หอม หมู่บ้านในโครีะ หมู่บ้านกลาง หมู่บ้านสี่กั๊ก หมู่บ้านแขก หมู่บ้านพระเลียบ และหมู่บ้านไทรเพหาญ

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้นำชุมชนทั้งหมด 30 คน คณะกรรมการประเมินผลระบบมาตรฐานผู้นำชุมชนทั้งหมด 17 คนและประชาชนทั่วไป ที่อาศัยอยู่ใน 15 หมู่บ้าน ของตำบลท่าจีน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย กำนัน 1 คน ผู้ใหญ่บ้าน 14 คน สมาชิกบริหารส่วนตำบล 15 คน พัฒนาการ 1 คน สาธารณสุขตำบล 1 คน ประธานกลุ่ม/องค์กร 15 คน และประชาชนทั่วไป 153 คน รวม 200 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป ระดับภาวะผู้นำชุมชนของผู้นำชุมชน และระดับการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรม

สำเร็จรูปสำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ F-test โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการวิเคราะห์รายคู่ โดยใช้วิธีของ Scheffe ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากร

กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย ร้อยละ 59.5 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 30.0 ส่วนใหญ่มีการสมรสแล้ว ร้อยละ 86.0 สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 59.0 ส่วนใหญ่มีสถานภาพทางสังคมเป็นประชาชนทั่วไป ร้อยละ 76.50 ส่วนใหญ่มีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก ร้อยละ 54.5 มีรายได้จากการประกอบอาชีพอยู่ระหว่าง ต่ำกว่า 50,000 บาท/ปี ร้อยละ 50.0 ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่ยังไม่สมัครเข้าระบบมาตรฐานผู้นำชุมชน ร้อยละ 70.00

ภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าระดับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 2.57 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารสังคมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีค่าเฉลี่ย 2.63 และต่ำที่สุด คือ ด้านการบริหารงาน มีค่าเฉลี่ย 2.49

ด้านการบริหารสังคม

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า ระดับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนด้านการบริหารสังคม อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 2.63 เมื่อพิจารณาระดับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนด้านการบริหารสังคมเป็นรายองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบที่ระดับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนด้านการบริหารสังคม มีระดับสูงสุด คือ มนุษยสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2.77 รองลงมา คือ ความเป็นประชาธิปไตย มีค่าเฉลี่ย 2.68 การประสานงานที่ดี มีค่าเฉลี่ย 2.56 และต่ำที่สุด คือ การเป็นที่ปรึกษาที่ดี มีค่าเฉลี่ย 2.51

ด้านการบริหารตนเอง

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า ระดับภาวะผู้นำด้านของผู้นำชุมชนการบริหารตนเอง อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 2.59 เมื่อพิจารณาระดับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนการบริหารตนเอง

เป็นรายองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบที่มีระดับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนด้านการบริหารตนเอง สูงที่สุด คือ วินัยในตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2.69 รองลงมา คือ บุคลิกภาพ มีค่าเฉลี่ย 2.62 คุณธรรม/ศีลธรรม/จริยธรรมมีค่าเฉลี่ย 2.54 และต่ำที่สุด คือ ความรู้ความสามารถ มีค่าเฉลี่ยรวมกัน 2.51

ด้านการบริหารงาน

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า ระดับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนด้านการบริหารงาน อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 2.49 เมื่อพิจารณาระดับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนด้านการบริหารงานเป็นรายองค์ประกอบพบว่าองค์ประกอบที่มีระดับสูงที่สุด คือ การบริหารงบประมาณ/การเงิน/การบัญชี และความรับผิดชอบต่องาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2.60 รองลงมา คือ การแก้ไขปัญหาและตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ย 2.55 การควบคุมและประเมินผล มีค่าเฉลี่ย 2.50 การวางแผน มีค่าเฉลี่ย 2.46 การสร้างและพัฒนาทีมงาน มีค่าเฉลี่ย 2.39 และต่ำที่สุด คือ การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ย 2.34

การพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า ระดับการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 2.51 เมื่อพิจารณาแต่ละด้านปรากฏว่าด้านการเอื้ออารีต่อกันมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีค่าเฉลี่ย 2.77 และต่ำที่สุด คือ ด้านการลดรายจ่าย มีค่าเฉลี่ย 2.10 พิจารณาเป็นรายด้านดังนี้

ด้านการเอื้ออารีต่อกัน

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า ระดับการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ด้านการเอื้ออารีต่อกันอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.77

ด้านการประหยัด

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า ระดับการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ด้านการประหยัดอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.68

ด้านการเรียนรู้

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า ระดับการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ด้านการเรียนรู้ อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.61

ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า ระดับการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.51

ด้านการเพิ่มรายได้

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า ระดับการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ด้านการเพิ่มรายได้ อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.39

ด้านการลดรายจ่าย

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า ระดับการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ด้านการลดรายจ่ายอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.10

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า บุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนแตกต่างกัน ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า บุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” แตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 14 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ตัวแปร	ค่านัยสำคัญ	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
		เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
1. ประชาชนที่มีสถานภาพทางสังคมตำแหน่งแตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนแตกต่างกัน	0.398		✓
2. ประชาชนที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” แตกต่างกัน	0.003	✓	

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำและการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของ ตำบลท่าซิ่น อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะต่อกรมพัฒนาชุมชน พัฒนาการจังหวัดนครศรีธรรมราช พัฒนาการอำเภอ ท่าศาลา

1.1 การสมัครเข้าระบบมาตรฐานผู้นำชุมชน

จากผลการวิจัยพบว่าผู้นำชุมชนที่สมัครเข้าระบบมาตรฐานผู้นำชุมชนแล้ว 9 คน และอีก 21 คน ยังไม่ได้สมัครเข้าระบบมาตรฐานผู้นำชุมชน ปรากฏว่าระดับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนของทั้ง 2 กลุ่มมีภาวะผู้นำอยู่ในระดับสูง ดังนั้น กรมพัฒนาชุมชน พัฒนาการจังหวัดนครศรีธรรมราช พัฒนาการอำเภอท่าศาลา พัฒนาการจังหวัด พัฒนาการอำเภอที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกับระบบมาตรฐานผู้นำชุมชนควรมีการส่งเสริมให้กลุ่มผู้นำชุมชนที่มีระดับภาวะผู้นำชุมชนที่สูงอยู่แล้ว และยังไม่ได้สมัครเข้าระบบมาตรฐานผู้นำชุมชนได้สมัครเข้าระบบมาตรฐานผู้นำชุมชนเพื่อที่จะทำให้ระดับภาวะผู้นำที่สูงอยู่แล้วได้มีภาวะผู้นำที่สูงมากกว่านี้

1.2 ภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนด้านการบริหารตนเอง ด้านการบริหารสังคม และด้านการบริหารงาน

ควรมีการสนับสนุนในการจัดหลักสูตรเกี่ยวกับเรื่องภาวะผู้นำทั้ง 3 ด้าน เพื่อให้การอบรมแก่ผู้นำชุมชน หรืออาจจะจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำให้กับผู้นำชุมชน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้ผู้นำชุมชนมีความรู้ความสามารถเข้ามาในการพัฒนาตนเองและการพัฒนาชุมชนของตนเองได้

1.3 การพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข”

ควรมีการส่งเสริม เผยแพร่ ให้ความรู้ เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ให้แก่ประชาชนทุกระดับได้รับความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องในการน้อมนำแนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” มาเพื่อปรับใช้ในการดำรงชีวิต มาใช้ในครอบครัว มาใช้ในชุมชนอย่างถูกต้องและเหมาะสม จากนั้นก็ควรมีการติดตามและประเมินผลจากการส่งเสริม เผยแพร่ ให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” เพื่อหาข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงต่อไป

2. ข้อเสนอแนะต่อผู้นำชุมชน

2.1 การสมัครเข้าระบบมาตรฐานผู้นำชุมชน

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้นำชุมชนที่สมัครเข้าระบบมาตรฐานผู้นำชุมชนแล้ว 9 คน และอีก 21 คน ยังไม่ได้สมัครเข้าระบบมาตรฐานผู้นำชุมชน แต่มีระดับภาวะผู้นำอยู่ในระดับสูง ดังนั้นผู้นำชุมชนที่ยังไม่สมัครเข้าระบบมาตรฐานผู้นำชุมชน จึงควรสมัครเข้าระบบมาตรฐานผู้นำชุมชน เพื่อจะได้ยกระดับมาตรฐานของตนเอง และยกระดับมาตรฐานของชุมชนที่ตนเองปฏิบัติหน้าที่อยู่ด้วย

2.2 ภาวะผู้นำด้านการบริหารตนเอง

จากผลการวิจัยพบว่า จากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง แต่ถ้าหากพิจารณาจากองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบของด้านการบริหารตนเองนั้นพบว่าองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ความรู้ความสามารถ จะเห็นได้ว่าความรู้ความสามารถเป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด และเป็นสิ่งที่แสวงหาความรู้ฝึกฝนจนเกิดความเชี่ยวชาญ ดังนั้น ผู้นำชุมชนควรจะมีการศึกษาหาความรู้ เช่น การติดตามข่าวสารต่างๆ การเข้ารับการอบรมในหลักสูตรต่างๆ เพื่อที่จะนำความรู้ที่ได้มาในการปฏิบัติงานให้บรรลุความสำเร็จได้ด้วยดี สามารถนำความรู้ที่ได้มาแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้หมดไป และหน่วยงานของ

ภาครัฐควรมีการสนับสนุนในการจัดหลักสูตรเกี่ยวกับภาวะผู้นำเพื่อให้การอบรมแก่ผู้นำชุมชน หรืออาจจะจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำให้กับผู้นำชุมชน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้ผู้นำชุมชนมีความรู้ความสามารถเข้ามาในการพัฒนาชุมชนของตนเอง

2.3 ภาวะผู้นำด้านการบริหารสังคม

จากผลการวิจัยพบว่า จากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง แต่ถ้าหากพิจารณาจากองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบของด้านการบริหารสังคมนั้นพบว่าองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การเป็นที่ปรึกษาที่ดี ดังนั้นถือว่าผู้นำชุมชนในแต่ละชุมชนเปรียบเสมือนผู้บริหาร เปรียบเสมือนเจ้าเมือง เปรียบเสมือนเสาหลักของชุมชนนั้นๆ ดังนั้นเมื่อลูกบ้านหรือผู้ที่อยู่ในการปกครองมีเรื่องเดือดร้อนหรือปัญหาใดๆ ก็ตามทำการรับฟังและช่วยแก้ไขปัญหานั้นๆ ให้หมดไป โดยที่ไม่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้นจะเป็นเรื่องงานหรือเรื่องส่วนตัว เพื่อที่จะทำให้ผู้ที่อยู่ในการปกครองอยู่ร่วมกันในชุมชนได้อย่างมีความสุข

2.4 ภาวะผู้นำด้านการบริหารงาน

จากผลการวิจัยพบว่า จากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง แต่ถ้าหากพิจารณาจากองค์ประกอบทั้ง 7 องค์ประกอบของด้านการบริหารสังคมนั้น พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นในการพัฒนาชุมชนของแต่ละชุมชนจะประสบความสำเร็จลุกลงไปได้ด้วยดีนั้น ผู้นำชุมชนจะต้องเป็นคนที่มีความรู้ความสามารถในการนำความรู้ความสามารถพอที่จะเข้ามาใช้ในการพัฒนางานของชุมชนให้สำเร็จลุกลงไปได้

2.5 การพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข”

จากผลการวิจัยพบว่า จากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง หากพิจารณาเป็นด้านๆ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการลดรายจ่าย

ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นการปลูกผักสวนครัวเพื่อการบริโภคเองและการปลอดคอบายมุข เป็นสิ่งที่ผู้นำชุมชนทุกคนจะต้องทำตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับทุกคนในครอบครัวและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูกบ้านในหมู่บ้านปฏิบัติตาม ถ้าหากว่าผู้นำชุมชนมีการส่งเสริมหรือเริ่มจากครอบครัวของผู้นำชุมชนเองคือ การปลูกผักสวนครัวเพื่อการบริโภคในครัวเรือน และควรเป็นแบบอย่างในการปลอดจากอบายมุขทั้งหลาย แค่นี้ก็ทำให้ครัวเรือนของผู้นำชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นและเมื่อมีการส่งเสริมให้ลูกบ้านปฏิบัติตามด้วยก็จะทำให้ครัวเรือนของลูกบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น สิ่งที่จะตามมาก็คือ การอยู่ดีมีความสุขแบบพอมือพอกิน ทำให้ “หมู่บ้านอยู่เย็นเป็นสุข”

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำและการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของตำบลอื่นในบริเวณใกล้เคียงกัน เพื่อที่จะนำมาเป็นข้อมูลในการเปรียบเทียบว่าในพื้นที่ใกล้เคียงกันนั้น มีระดับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชน และระดับการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับใด

2. ควรศึกษาเรื่องภาวะผู้นำและการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในด้านอื่นๆ นอกเหนือจากผลงานวิจัยครั้งนี้ โดยการปรับเปลี่ยนข้อคำถาม หรือเพิ่มเติมข้อคำถาม เพื่อทราบถึงความแตกต่างของระดับภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้นำชุมชนที่สมัครเข้าระบบมาตรฐานผู้นำชุมชนกับผู้นำชุมชนที่ยังไม่สมัครเข้าระบบมาตรฐานผู้นำชุมชน ซึ่งข้อมูลที่ได้ก็นำไปสู่การสมัครเข้าระบบมาตรฐานผู้นำชุมชนต่อไป

3. ควรแยกกลุ่มตัวอย่างที่เฉพาะเจาะจงเป็นกลุ่มๆ เช่น เฉพาะกลุ่มผู้ใหญ่บ้าน เฉพาะกลุ่มสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้นในการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำและการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้สามารถทราบถึงภาวะผู้นำของแต่ละกลุ่มได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กนกศักดิ์ แก้วเทพ. 2540. สหพันธ์ชาวไร่แห่งประเทศไทย. วารสารเศรษฐศาสตร์การเมือง 8.

กิตติกร สุนทรานุรักษ์. 2543. การพัฒนาชุมชนพึ่งตนเอง: กรณีศึกษาชุมชนศิระชะโศก.
วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครอง, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กรมการพัฒนาชุมชน. 2550. เศรษฐกิจพอเพียงกับงานพัฒนาชุมชน (Online).
www.cdd.go.th, 23 มีนาคม 2550.

จริยา สุพรรณ. 2548. การยอมรับเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของเกษตรกรในชุมชน
บ้านหลุมมะขาม ตำบลหนองไม้แก่น อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จางค์ อดิวัฒน์สิทธิ์. ม.ป.ป. จริยธรรมสำหรับผู้ผู้นำ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์. (อัดสำเนา)

จำรอง เงินดี. 2534. เอกสารคำสอนวิชาจิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาจิตวิทยา,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จำเริญ คำป้อง. 2543. แบบผู้นำและพฤติกรรมกรรมการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา
ดีเด่น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา, สถาบันราชภัฏสกลนคร.

ฉวีวรรณ แก้วมณี. 2541. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศงานสาธารณสุขระดับจังหวัด
ศึกษาเฉพาะจังหวัดอำนาจเจริญ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม,
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ชญาณุช ลักษณ์วิจารณ์. 2541. ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อผู้นำกับบรรยากาศองค์การ.
วิทยานิพนธ์วิทยาศาตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรม, มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์.

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. 2538. วาทกรรมการพัฒนา. วารสารธรรมศาสตร์ 21.

ณัฐวรรณ จิราพงษ์. 2548. ความคิดเห็นของพนักงานสินเชื่อสาขาที่มีต่อคำสั่งด้านสินเชื่อของ
ธนาคารออมสิน. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์.

ณรงค์ เพชรประเสริฐ. 2541. เศรษฐศาสตร์การเมืองของคนไทยในภาวะวิกฤติ.
กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอ็ดมันเพรสโปรดักส์.

ดลมนรรัตน์ บากา, เกษตรชัย และหิ้ม และ ตายุ อุสมาน. 2546. บทบาทของผู้นำท้องถิ่น
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง. รายงานการวิจัย,
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

เทพนม เมืองแมน และ สวิง สุวรรณ. 2529. พฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพมหานคร: บริษัท
โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.

ทศมนพร พุทธจันทร์. 2547. ความคิดเห็นในการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง:
กรณีศึกษาข้าราชการจังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
พัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

นักศึกษาลัทธิสุตรการปฏิบัติการจิตวิทยาฝ่ายอำนวยการ รุ่นที่ 10 คณะที่ 1. 2550. เศรษฐกิจ
พอเพียง. รายงานการวิจัย, สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
กองบัญชาการทหารสูงสุด.

นิยม ไผ่โสภา. 2543. พฤติกรรมการครองตน ครองคน และครองงานตามแนวของพุทธธรรมของ
ผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

นพมาศ ชีรเวทิน. 2539. จิตวิทยาสังคมกับชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธ์. 2543. สถิติวิเคราะห์เพื่อการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
เรือนแก้วการพิมพ์.

ประเวศ วะสี. 2542. เศรษฐกิจพอเพียงและประชาคม แนวทางการพลิกฟื้นเศรษฐกิจไทย.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.

ปณิธิ พุทธกรรณา. 2544. สรุปกฎและการใช้บุพพท. กรุงเทพมหานคร: มายิก.

ปัญญา พละศักดิ์. 2542. คุณลักษณะและแบบผู้นำของสาธารณสุขอำเภอ ตามทัศนคติของ
ผู้ได้บังคับบัญชา: ศึกษากรณี จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ปัญญา สวัสดิ์เสรี. 2539. ความคิดเห็นของประชาชน ในเขตจอมทองที่มีต่อบทบาท ผู้นำชุมชน
กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
การประชาสัมพันธ์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระธรรมปิฎก. 2544. หนทางฝ่าวิกฤตและทางรอดของสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์ภัคทรัพย์.

ฟิล บำรุงชีพ. 2548. ความสามารถของผู้บริหารทรัพยากรบุคคล: กรณีศึกษาจากความคิดเห็น
ของผู้ปฏิบัติงานทรัพยากรบุคคลในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง. วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ภิรมย์ สุทา. 2541. บทบาทผู้นำต่อการพัฒนาท้องถิ่น: ศึกษากรณีสุขาภิบาลแมริม จังหวัด
เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มัลลิกา ต้นสอน. 2544. พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอ็กชเปอร์เน็ท จำกัด.
- มงคล ด่านธานีินทร์. 2541. เศรษฐกิจชุมชนแนวคิดและยุทธศาสตร์. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- มนต์สรร อัสวนพเกียรติ. 2540. ผู้นำ. รายงาน, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ยศ สันติสมบัติ. 2539. ทำเกวียน: บทวิเคราะห์เบื้องต้นว่าด้วยการปรับตัวของชุมชนชาวนาไทย
ท่ามกลางการปิดล้อมของวัฒนธรรมอุตสาหกรรม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คบไฟ.
- วิจิตร บิลมาศ. 2527. ประวัติศาสตร์มหาดไทยส่วนภูมิภาคจังหวัดนครศรีธรรมราช.
นครศรีธรรมราช: กรุงเทพมหานครการพิมพ์.
- วิทยากร เชียงกุล. 2527. การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมไทย: บทวิเคราะห์. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์ ฉันทนา.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. 2532. หลักการพัฒนาชุมชน: การพัฒนาชุมชนประยุกต์.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ โอ.เอส. พรินติ้งเฮ้าส์.
- สภการบริหารส่วนตำบลท่าซิ่น. 2550. สภาพและข้อมูลพื้นฐาน (Online).
www.thakheun.go.th/sapab.php, 25 มีนาคม 2550.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2526. การพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. 2535. การพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

- สาวิตรี รัตนวิชา. 2547. **ความคิดเห็นด้านความพร้อมของบุคลากรสาย ก ของมหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์ในการเข้าสู่ระบบการเรียนอิเล็กทรอนิกส์. การค้นคว้าอิสระ
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.**
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. 2548. **ทฤษฎีและปฏิบัติ: ศาสตร์และศิลป์สู่ความเป็นผู้นำที่สมบูรณ์.
พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: บริษัท วิรัตน์ เอ็ดดิวเคชั่น จำกัด.**
- สุภาภรณ์ ปันวาริ. 2548. **ภาวะผู้นำ. รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.**
- สุภาวดี ติมีนตระ. 2548. **ภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นของกรมการองค์การบริหารส่วนตำบล
อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์
เพื่อการพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.**
- สุนีย์ เฟ่งประภคิต. 2537. **แบบภาวะผู้นำกับวิธีการแก้ไขความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนตาม
ความเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.**
- สมบัติ พันธศิษย์, อรรถชัยคณา เข้มนวล, ระวีวรรณ มาลัยวรรณ และรัฐวิษณุ จิวสวัสดิ์. 2545.
**เศรษฐกิจพอเพียงกับการอยู่รอดของชุมชนชนบทไทย: กรณีศึกษาชุมชนภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ. รายงานการวิจัย, สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.**
- สมพันธ์ เตชะอธิก. 2540. **การพัฒนาความแข็งแกร่งกรชาวบ้าน. กรุงเทพมหานคร: เจริญวิทย์
การพิมพ์.**
- สมพงษ์ เกษมสิน. 2514. **การบริหาร. พระนคร: โรงพิมพ์เกษมสุวรรณ.**
- สมยศ นาวิการ. 2520. **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหาร. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
ดวงกมล.**

สมหมาย สาตทรัพย์. 2542. ความเข้มแข็งของชุมชนตามแนวพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงของชาว
พุทธ: ศึกษากรณีชุมชนศรีชะเอโศก อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

เสรี พงษ์พิศ. 2547. ร้อยคำที่ควรรู้. กรุงเทพมหานคร: เจริญวิทย์การพิมพ์.

เสกสรร สิทธาคม. 2541. ในหลวงของเรา พระราชดำริ การพึ่งพาตัวเองเพื่อการพอกินของ
ประชาชน. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์.

สร้อยตระกูล อรรถมานะ. 2541. พฤติกรรมองค์การ: ทฤษฎีและการประยุกต์.
กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. 2544.
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

เสาวภา เดชาภิมนตรี. 2544. การพัฒนาแบบพึ่งตนเอง: กรณีศึกษาชุมชนศิรวัง จังหวัด
นครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์,
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อักรพล วรรณสุทธะ. 2546. ภาวะผู้นำในการเสริมสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง:
ศึกษากรณีเปรียบเทียบบ้านถิ่นสำราญ อำเภอบึงมะม่วง จังหวัดอุบลราชธานี.
วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครอง, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อนุพงษ์ วาวงศ์มูล. 2542. การพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชนบทในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจตาม
แนวพระราชดำริใหม่: ศึกษาเฉพาะกรณีสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท. วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์จากกรมพัฒนาชุมชน

ที่ ศธ 0513.112/ 05887

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
50 ถนนพหลโยธิน จตุจักร
กรุงเทพฯ ๑ 10900
ผู้ ป.ณ. 1078 ปท. เกษตรศาสตร์

27 เมษายน 2550

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระบบมาตรฐานผู้นำชุมชน

เรียน อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน

ด้วยนางสาวสุจิตรา ม้าทอง นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาพัฒนสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำลังดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่องภาวะผู้นำกับการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของตำบลท่าช้าง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.เสาวคนธ์ สุดสวาสดิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และศาสตราจารย์ ดร.จันทงค์ อภิวัฒนสิทธิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์รอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผู้นำชุมชนที่เข้าระบบมาตรฐานผู้นำชุมชนกับผู้นำชุมชนที่ยังไม่เข้าระบบมาตรฐานผู้นำชุมชนนั้น มีความแตกต่างกันอย่างไรซึ่งข้อมูลที่ได้จะนำมาใช้เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ เรื่องภาวะผู้นำกับการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของตำบลท่าช้าง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ใ้ขอความอนุเคราะห์ให้ น.ส.สุจิตรา ม้าทอง เข้ารับการประสานงานกับกรมการพัฒนาชุมชนในเรื่องของระบบมาตรฐานผู้นำชุมชนด้วย จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.สุกมาศ พันิชศักดิ์พัฒนา)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

คณะสังคมศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โทร 0 2561 3480 0 2561 3484 ต่อ 501

โทรสาร 0 2561 2738

ที่ ศธ 0513.11208/ 065

โครงการปริญญาโทสาขาวิชาพัฒนสังคมศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ 50 ถนนพหลโยธิน
จตุจักรกรุงเทพฯ ๑ 10900
ตู้ ป.ณ. 1078 ปท. เกษตรศาสตร์

18 พฤษภาคม 2550

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระบบมาตรฐานผู้นำชุมชน

เรียน อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน

ด้วยนางสาวสุจิตรา ม้าทอง นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาพัฒนสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำลังดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่องภาวะผู้นำกับการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของตำบลท่าซิ่น อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.เสาวคนธ์ สุดสวาศดี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และศาสตราจารย์ ดร.จันทน์ อดิวัฒนสิทธิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์รอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผู้นำชุมชนที่เข้าระบบมาตรฐานผู้นำชุมชนกับผู้นำชุมชนที่ยังไม่เข้าระบบมาตรฐานผู้นำชุมชนนั้น มีความแตกต่างกันอย่างไรซึ่งข้อมูลที่ได้จะนำมาใช้เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ เรื่องภาวะผู้นำกับการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของตำบลท่าซิ่น อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ใ้ขอความอนุเคราะห์ให้ น.ส.สุจิตรา ม้าทอง เข้ารับการประสานงานกับกรมการพัฒนาชุมชนในเรื่องของระบบมาตรฐานผู้นำชุมชนด้วย จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.จันทน์ อดิวัฒนสิทธิ์)

ประธานโครงการปริญญาโท
สาขาวิชาพัฒนสังคมศาสตร์

ที่ ศธ 0513.11208/ ๐๗๖

โครงการปริญญาโทสาขาวิชาพัฒนสังคมศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ 50 ถนนพหลโยธิน
จตุจักรกรุงเทพฯ ๑ 10900
ตู้ ป.ณ. 1078 ปท. เกษตรศาสตร์

๒ มิถุนายน 2550

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระบบมาตรฐานผู้นำชุมชน

เรียน อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน

ด้วยนางสาวสุจิตรา ม้าทอง นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาพัฒนสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำลังดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่องภาวะผู้นำกับการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของตำบลท่าซิ่น อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.เสาวคนธ์ สุดสวาสดิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และศาสตราจารย์ ดร.จันทงค์ อดิวัฒนสิทธิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์รอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผู้นำชุมชนที่เข้าระบบมาตรฐานผู้นำชุมชนกับผู้นำชุมชนที่ยังไม่เข้าระบบมาตรฐานผู้นำชุมชนนั้น มีความแตกต่างกันอย่างไรซึ่งข้อมูลที่ได้จะนำมาใช้เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ เรื่องภาวะผู้นำกับการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของตำบลท่าซิ่น อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

สาขาวิชาพัฒนสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ไกร่ขอความอนุเคราะห์ให้ น.ส.สุจิตรา ม้าทอง เข้ารับการประสานงานกับกรมการพัฒนาชุมชนในเรื่องของระบบมาตรฐานผู้นำชุมชนด้วย จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สากุล สติวิทยานันท์)

ประธาน โครงการปริญญาโท
สาขาวิชาพัฒนสังคมศาสตร์

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง

ภาวะผู้นำและการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของตำบลทำขึ้น

อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () หน้าข้อความที่ตรงกับข้อมูลของท่านหรือ
เติมข้อความลงในช่องว่าง

1. เพศ

1. () ชาย
2. () หญิง

2. อายุปัจจุบัน.....ปี

3. สถานภาพการสมรส

1. () โสด
2. () สมรส
3. () หย่าร้าง
4. () หม้าย

4. วุฒิการศึกษา

1. () ประถมศึกษา
2. () มัธยมศึกษา
3. () อนุปริญญา
4. () ปริญญาตรี

5. อาชีพหลัก
1. () รัฐบาล
 2. () พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 3. () ธุรกิจ ค้าขาย
 4. () เกษตรกร
 5. () รับจ้าง
6. รายได้จากการประกอบอาชีพหลัก..... บาท/ปี
7. สถานภาพทางสังคม
1. () ผู้นำชุมชน
 - () กำนัน
 - () ผู้ใหญ่บ้าน
 - () สมาชิกบริหารส่วนตำบล
 2. () คณะกรรมการประเมินผลระบบมาตรฐานผู้นำชุมชน
 - () พัฒนาการ
 - () สาธารณสุขตำบล
 - () ประธานกลุ่ม/องค์กรชุมชน.....
 3. () ประชาชนทั่วไป
- ถ้าท่านตอบคำถามในข้อ 7 ในการดำรงตำแหน่งเป็นผู้นำชุมชน โปรดตอบคำถามในข้อ 9
9. ท่านสมัครเข้าระบบมาตรฐานผู้นำชุมชนหรือไม่
1. () สมัครแล้ว
 2. () ยังไม่สมัคร

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เพื่อวัดระดับภาวะผู้นำชุมชนของผู้นำชุมชนตำบลในตำบลท่าซิ่น
อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของผู้นำชุมชนตามความคิดเห็นของท่าน
ที่เป็นจริงที่สุด โดยใส่เครื่องหมาย (✓) ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน
มากที่สุด

1. ด้านการบริหารตนเอง

ที่	ข้อความ	การปฏิบัติตนของผู้นำชุมชน		
		น้อย	บางครั้ง	ทุกครั้ง
1.	บุคลิกภาพ แต่งตัวตามสบาย ยกเว้นเวลาที่มีการประชุม			
2.	แต่งกายเหมาะสมตามโอกาสโดยพิจารณาจากลักษณะ ของงานและบุคคลที่ต้องพบปะ ติดต่อด้วย			
3.	ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอะไรมักจะตัดสินใจอย่างเด็ดขาด			
4.	เมื่ออยู่ในที่ประชุมมักจะมี ความเชื่อมั่นในการแสดง ความคิดเห็น			
5.	พูดจา สุภาพ อ่อนหวานกับทุกคน			
6.	ความรู้ความสามารถ ติดตามข่าวสารบ้านเมืองอยู่เสมอเพื่อนำความรู้ ที่ได้รับมาปรับปรุงงานให้ต่อสมัยต่อการเปลี่ยนแปลง ในปัจจุบัน			
7.	เข้ารับการอบรมหลักสูตรต่างๆ เมื่อมีโอกาส			
8.	ใช้ความรู้ความสามารถของตนเองในการแก้ไขปัญหา ตามสถานการณ์			
9.	ใช้ความรู้ความสามารถในการกำหนดคุณภาพของ ให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้			
10.	นำความรู้ความสามารถที่ได้รับการอบรมมาใช้ ในการพัฒนาชุมชน			

ที่	ข้อความ	การปฏิบัติตนของผู้นำชุมชน		
		น้อย	บางครั้ง	ทุกครั้ง
11.	คุณธรรม/ศีลธรรม/จริยธรรม ปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา อย่างเคร่งครัด			
12.	เป็นแบบอย่างที่ดีในการ ลด ละ เลิก อบายมุข			
13.	มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่คดโกง			
14.	ปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส			
15.	มีความยุติธรรมให้กับทุกคนในชุมชน			
16.	วินัยในตนเอง ไม่ว่าจะทำอะไรก็ตามจะทำทุกอย่างทุกเรื่องอย่างมี หลักการและเหตุผล			
17.	ปฏิบัติตนต่อครอบครัวอย่างสม่ำเสมอ			
18.	ประพฤติปฏิบัติตนตามกฎระเบียบข้อบังคับ ในการปฏิบัติงาน			
19.	มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย			
20.	เข้าประชุมตรงต่อเวลาทุกครั้ง			

2. ด้านการบริหารสังคม

ที่	ข้อความ	การปฏิบัติตนของผู้นำชุมชน		
		น้อย	บางครั้ง	ทุกครั้ง
21.	มนุษยสัมพันธ์ ไปร่วมงานสังคมหรืองานรื่นเริง			
22.	พูดคุย ทักทาย ปราศภัยกับผู้อื่น			
23.	พูดจา ยกย่องให้เกียรติผู้อื่น			
24.	ยิ้มแย้มแจ่มใสเวลาปฏิบัติงาน			
25.	แสดงความเป็นมิตรกับทุกคน และง่ายต่อการคบหา สมาคมด้วย			

ที่	ข้อความ	การปฏิบัติตนของผู้นำชุมชน		
		น้อย	บางครั้ง	ทุกครั้ง
26.	ความเป็นประชาธิปไตย ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นเสมอ			
27.	ขอสั่งการหรือบังคับให้คนอื่นทำตามความต้องการของตนเอง			
28.	ใช้สิทธิออกเสียงทุกครั้งเมื่อมีการเลือกตั้ง			
29.	ให้เกียรติและเคารพในการตัดสินใจของผู้อื่น			
30.	เวลาทำงานชอบทำงานอยู่ตามลำพังคนเดียวไม่ชอบทำงานร่วมกับคนอื่น			
31.	การประสานงานที่ดี ส่งเสริมให้เกิดการทำงานร่วมกันของสมาชิกในกลุ่มหรือองค์กร			
32.	เป็นตัวเชื่อมในกลุ่ม องค์กร และชุมชน เช่น การจัดหาวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม องค์กร และชุมชน			
33.	ติดต่อประสานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อของบประมาณมาพัฒนากลุ่ม องค์กร และชุมชน			
34.	ใช้ภาษาพูดที่เข้าใจง่ายและมีความชัดเจนในการทำงานร่วมกัน			
35.	ดูแลและสนับสนุนให้ทีมงานมีความรัก สามัคคี ร่วมประสานกันในการทำงาน			
36.	การเป็นที่ปรึกษาที่ดี รับฟังปัญหาของคนอื่นที่เข้ามาขอความคิดเห็นจากท่านไม่ว่าจะเป็นปัญหาเรื่องงานหรือเรื่องส่วนตัว			
37.	ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาและชี้ให้เห็นถึงปัญหาอื่นๆ ที่คาดไม่ถึง			

ที่	ข้อความ	การปฏิบัติตนของผู้นำชุมชน		
		น้อย	บางครั้ง	ทุกครั้ง
38.	รักษาความลับส่วนตัวของผู้อื่น			
39.	วิจารณ์และให้ข้อเสนอแนะแก่ทีมงานที่ทำงานไม่ดี			
40.	ให้คำปรึกษาเฉพาะเรื่องงานเท่านั้น			

3. การบริหารงาน

ที่	ข้อความ	การปฏิบัติตนของผู้นำชุมชน		
		น้อย	บางครั้ง	ทุกครั้ง
41.	การวางแผน ก่อนการดำเนินงานใดมีการกำหนดแผนกลยุทธ์ของกลุ่ม องค์กร และชุมชน			
42.	เมื่อทราบจุดอ่อน จุดแข็งของปัญหาที่จะวิเคราะห์หาวิธีการแก้ไขปัญหานั้นๆ ให้หมดไปเสมอ			
43.	งานที่จะออกมาในรูปแบบกิจกรรม โครงการก่อนการดำเนินงานเสมอ			
44.	ทำงานจะไม่ค่อยมีการวางแผนการปฏิบัติงาน			
45.	ก่อนการลงมือปฏิบัติงานจะมีการคำนึงถึงผลดีผลเสียที่จะตามมา			
46.	การแก้ไขปัญหาและตัดสินใจ นำปัญหาที่เกิดขึ้นมาร่วมกันกำหนดแนวทางการแก้ไขและป้องกันปัญหาในด้านต่างๆ เสมอ			
47.	เป็นคนที่กำลังคิดและกล้าตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น			
48.	ไม่อธิบายในการตัดสินใจในการปฏิบัติงานบางอย่าง			
49.	เมื่อเกิดปัญหา จะมีการศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาแล้วจึงหาวิธีแก้ไขปัญหานั้นๆ ให้หมดไป			
50.	มีการจัดเตรียมการแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นหลังจากการปฏิบัติงาน			

ที่	ข้อความ	การปฏิบัติตนของผู้นำชุมชน		
		น้อย	บางครั้ง	ทุกครั้ง
51.	การบริหารงบประมาณ/การเงิน/การบัญชี มีความสามารถเสนอแนะแนวทางระบบการบริหาร งบประมาณ การเงิน การบัญชีที่เหมาะสมต่อกลุ่ม/ เครือข่ายและชุมชน			
52.	มีการชี้แจงถึงแหล่งที่ของงบประมาณ ค่าใช้จ่าย ทั้งหลายให้สมาชิกหรือชุมชน ได้รับทราบทุกครั้ง			
53.	เปิดโอกาสให้สามารถตรวจสอบ ค่าใช้จ่าย งบประมาณ ที่ได้มา			
54.	เปิดโอกาสให้สามารถตรวจสอบการเงิน การบัญชีได้			
55.	การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ได้นำความรู้ และเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้กับ กลุ่ม องค์กร และชุมชน			
56.	นำความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่กลุ่ม/องค์กร/ เครือข่าย/ชุมชนยังไม่เคยใช้มาก่อนจนเกิดความคืบหน้า ในการลดต้นทุนลด การเพิ่มผลผลิต			
57.	สามารถนำความรู้มาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนางาน อย่างต่อเนื่อง			
58.	สนับสนุนให้มีการปฏิบัติงานอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อลดการเกิดข้อผิดพลาด			
59.	จัดให้มีผู้เชี่ยวชาญด้านการประกอบอาชีพเข้ามาให้ ความรู้/สอนงานให้กับชาวบ้านที่ยังว่างงานอยู่			
60.	การควบคุมและประเมินผล นำเอากฎระเบียบข้อบังคับมาใช้ในการปฏิบัติควบคุม การทำงานอย่างชัดเจน			
61.	มีการประเมินผลการดำเนินงาน			
62.	มีการตรวจสอบผลของการปฏิบัติงานในกลุ่ม/องค์กร			
63.	กำหนดมาตรฐานในการทำงานอย่างชัดเจน			
64.	มีการรายงานความก้าวหน้าของงานที่ทำอย่างสม่ำเสมอ			

ที่	ข้อความ	การปฏิบัติตนของผู้นำชุมชน		
		น้อย	บางครั้ง	ทุกครั้ง
65.	การสร้างและพัฒนาทีมงาน ให้ข้อเสนอแนะในการปรับแผนงานโครงการได้ก่อน ปัญหาจะลุกลามบานปลายโดยยังคงระดับเป้าหมายไว้			
66.	ในการปฏิบัติงานทุกครั้งจะมีการประเมินผลงาน ทุกครั้งว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้			
67.	สามารถถ่ายทอดความรู้ ความสามารถที่จำเป็นต่อ การทำงานให้กับสมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล			
68.	นำแนวคิดใหม่ ๆ มาปรับใช้ในการทำงานเสมอ			
69.	มีการจัดพาทีมงานไปดูงานเพื่อนำความรู้ที่ได้มา ปรับใช้กับการปฏิบัติของทีมงาน			
70.	<u>ความรับผิดชอบต่องาน</u> ยอมรับข้อผิดพลาดในหน้าที่ก่อนโดยไม่ต้องรอให้ ผู้อื่นตำหนิหรือจํานนต่อหลักฐาน			
71.	มักจะเลี่ยงต่อหน้าที่การงานที่ท่านได้รับมอบหมาย หรือเลี่ยงทำงานที่ยากเกินกว่าความสามารถของตนเอง			
72.	มักจะกล่าวโทษผู้อื่นเมื่องานที่ท่านนั้นเกิดความ ล้มเหลวหรือไม่สำเร็จ			
73.	พยายามจะศึกษาและหาทางแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น ให้สำเร็จลุล่วง			
74.	ไม่ย่อท้อเมื่อเกิดอุปสรรคในการทำงาน			

ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับระดับการพัฒนาชุมชนตามโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข”

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามทั้ง 6 ด้านต่อไปนี้ ว่าครอบครัวและชุมชนของท่านมีการปฏิบัติตามกิจกรรมโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” ของท่านอยู่ในระดับใด

ข้อความ	การปฏิบัติกิจกรรมตามโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข”		
	น้อย	ปานกลาง	มาก
ด้านการลดรายจ่าย			
1. ในครัวเรือนของท่านมีปลูกพืชผักสวนครัวไว้เพื่อการบริโภคในครัวเรือนของตนเอง			
2. ในครัวเรือนของท่านปลอดจากอบายมุขทั้งหลาย			
ด้านการเพิ่มรายได้			
3. ในครัวเรือนของท่านมีการทำอาชีพเสริม			
4. ในครัวเรือนของท่านมีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม			
ด้านการประหยัด			
5. ในครัวเรือนของท่านมีการวางแผนการใช้จ่ายเงินเพื่อให้มีเงินไว้เก็บออม			
6. ในชุมชนของท่านมีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ เช่น กลุ่มสัจจะ ออมทรัพย์ สหกรณ์ออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น			
ด้านการเรียนรู้			
7. ชุมชนของท่านมีการสืบทอดและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมในท้องถิ่น หรือใช้ในการประกอบอาชีพ			

ข้อความ	การปฏิบัติกิจกรรมตามโครงการหมู่บ้าน เศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข”		
	น้อย	ปานกลาง	มาก
8. ในครัวเรือนของท่านมีการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน			
ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน 9. ในชุมชนมีการใช้การนำวัสดุคิบที่ใช้แล้วกลับมาดัดแปลงขึ้นมาใหม่เพื่อนำมากลับมาใช้อีกครั้ง			
10. ในชุมชนมีการปลูกต้นไม้เพื่อให้ความร่มรื่นให้เป็นหมู่บ้านที่น่าอยู่			
ด้านการเอื้ออารีต่อกัน 11. ชุมชนมีการดูแลให้ความช่วยเหลือ คนจน คนด้อยโอกาส และคนประสบปัญหา			
12. ทุกคนในชุมชน “รู้จักรักและสามัคคีต่อกัน”			

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ-นามสกุล	นางสาว สุจิตรา มีทอง
วัน เดือน ปี ที่เกิด	23 มิถุนายน 2525
สถานที่เกิด	จังหวัดนครศรีธรรมราช
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย คณะบริหารธุรกิจ สาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์
ทุนการศึกษาที่ได้รับ	- ทุนอุดหนุนการค้นคว้าและประเภทวิทยานิพนธ์ ประจำปี 2550 ระดับบัณฑิตศึกษาจากบัณฑิตวิทยาลัย จำนวน 10,000 บาท - ทุนสนับสนุนงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อการตีพิมพ์ในวารสาร ระดับชาติและระดับนานาชาติ ประจำปี 2550 จากบัณฑิตวิทยาลัย จำนวน 50,000 บาท